

LUCEAFĂRUL

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

RĂSPUNDERE ȘI ANGAJARE

Prin tradiție, dar și în datele și accentele sale cele mai caracteristice, fenomenul cultural-artistic românesc se constituie într-un genos și puternic factor de conștiință. Hotărât în această privință este însuși programul ideologic al partidului, program prin care cultura și arta dețin un rol specific printre celelalte elemente ale progresului și civilizației, în consens cu scopul și evoluția generală a societății noastre, cu sarcinile și cerințele construcției socialiste. Concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizează în acest sens însuși fondul problematic al creației, o viziune cit se poate de deschisă asupra comunității prin cultura și artă, asupra misiunii și responsabilității artistului în societate. S-a configurat și se susține astfel o adevărată profesie a existenței prin creație, aliat sub raportul producției de artă cit și sub acela al recepției ei, al circulației de valori.

În planul ideal, dar și concret, în starea și la dimensiunea procesului propriu sale transformării, conștiința reprezintă și un argument al participării, al acțiunii, al înțelegerii dinamicii politice și sociale, un acord evident al omului cu sine însuși. Formarea acestei conștiințe și plasarea acestui proces deosebit de sensibil în perimetrul construcției sociale, sub semnul celor mai înalte cuceriri ale gândirii și practicii umane, sub semnul umanismului, al spiritului revoluționar, al patriotismului ca sursă de nepieritoare valori constituie, în mare, datele esențiale ale acestor concepții după care poezia și umărtașă intrinsecă evoluează la literaturii noastre din ultimii ani. La primul Congres al educației politice și culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus orientări de fond în ceea ce privește conținutul operi de artă, calitatea demersului creator cit și cadrul general de desfășurare a tuturor manifestărilor artistice, scopul pe care toate acestea trebuie să-l îndeplinească. Festivalul național „Cintarea României” a devenit, cel puțin sub acest aspect, unul din cele mai concludente repere și mijloace de afirmare în actualele Spăritul cultural a dobândit o extensie de spirit care se confirmă prin cele mai multe din realizările artistice

ale actualle etape și a cunoscut o puternică angajare în contemporaneitate. De el se leagă implicit și sentimentul istoric tot mai profund, al realității în virtutea căreia orice act autentic de creație este și o istorie a acesteia realități și un mod specific de perfecționare a ei. Materia înfățișată asupra căreia se lucrează s-a eliberat — într-un anumit fel și cu ajutorul culturii și artei — de norme învătate și prejudecăți iar democrația cunoașterii, a participării și implicării largi, constituie și-a mărit indiscutabil aria și puterea de susținere. Toate acestea indică, firește, și o anumită stare de spirit, aceea a libertății de creație și sint principialele componente ale unui climat de emulație la originea căreia se află indicațiile și orientările secretarului general al partidului, interesul evident și atenția am putea spune specială pe care le acordă creatorilor de artă și contribuției pe care este chemată să și-o aducă literatura, cultura și arta, în procesul edificării noii societăți.

Una din sublinierile principale care intervin în mod frecvent în orice discuție despre rolul culturii și artei este aceea a patriotismului. Temeiurile sint desigur multiple și în același timp unificatoare, ele insușează lumina clară a celor mai puternice tradiții și efortul concret, conștient asumat, prin care creația de azi ajută omul și problematica sa și dă seamă în timp asupra propriei noastre istorii. Pe lângă acestea, se înțeleg, rămâne una din condițiile vitale ale culturii noastre, pe acest filon merg împreună istoria și arta, toate căutările și aspirațiile noastre. Prin aceste momente, înțelegem și implicăm talentele cele mai autentice și se realizează vocația mereu constructivă a culturii, în această matcă se string și strălucesc toate izvoarele de spirit ale poporului. Esențiale rămân dovezile concrete, prin operă, întemeierea pe care o lăsam prin operă despre noi și sed plus de stăruință prin care, în ansamblul construcției întregii societăți, efortul nostru atestă o angajare pe măsură.

Lucaefărul

ANTOLOGIA «LUCEAFĂRUL»

PREMIILE REVISTEI «LUCEAFĂRUL»
PE ANUL 1981

● Gabriel Cheroiu ● Aurelian Titu Dumitrescu ● Nicolae Georgescu ● Marcela Mariana Milcu ● Ștefan Negrișan ● Ion Zăbrănoiu

În paginile 5, 6, 7

PREMIILE «LUCEAFĂRUL»

Într-un an, trec prin redacția revistei mii de pagini de manuscris — poezie, proză, critică — care poartă semnătura unor oameni foarte tineri. Unii la primele încercări, alții deja cu ceva galoane în cursa pentru consacrare. Dintre ei îi alegem în fiecare an, sperăm, pe cei mai buni. Pe laureații «Luceafărului». Premiul acordat de revistă și C.C. al U.T.C. (care și face o nobilă îndatorire din sprijinirea consecventă a tinerilor autori) are, înaltele de orice, o valoare simbolică. Este semnul de start, cartea în alb pentru speranță pe care o așezăm lângă talentul celor ce vor fi scriitorii de mâine, dacă nu cumva sînt de acum. Există o lume a debutanților, fătă criticii de zonă geografică, de profesie, de „relații” filiare. O scară de valori pe care ei, primii, o cunosc și o respectă. Am văzut o parte din această lume la Convătuirea pe țară a cenaclurilor de la Focșani, din

N. D. Frunteletă

Vasile Chinschi : „Treptele luminii”

SCRITORII ȘI PACEA

Izvor de dragoste

Reprezintă generația celor care nu cunosc războiul decît din auzite, din filme sau din cărți. Și totuși ororile lui mă înspăimîntă cu forța trăirii personale. Nu sîm am fost martor ocular, dar o mîlîmpiere nefericită din copilărie m-a făcut să urăsc din răsputeri acest balaur care se hrănește cu viața omeneștii lăsand în urmă orășe și sate îndoliate.

Undeva, în orașul natal se amenajase un parc pe un foaie loc viran, pusit de război. Mă plimbam unori cu mama, sau pruceam de pe o bancă pe cei care treceau sau se jucau acolo. Intr-o zi am observat în fața mea, la citiva metri, doi puști cu figuri ferice și dorind să aflu motivul bunei lor dispoziții am constatat că jubilaș fiindcă gîsiseră în pămîntul citeva obiecte mici de metal, pe care se străduiau să le desfacă pentru a obține partea de sus care semăna cu un căpăcel. Nereușind să facă acest lucru cu forța și îndemnarea sa, unul din copii a luat un bolovan și a început să izbăscă cu putere metalul îndărătaic.

Și cum stam și mă uitam așa, auzii deodată o bufnitură care mă făcu să mă arunc în brațele mamei. Explozia, căci acesta fusese fenomenul, rețezea în furia ei brațul drept al băiatului, iar pe celălalt copil îl aruncase la pămînt umplîndu-i gura cu pietre.

Cu o prezență de spirit uluitoare, mama l-a dus la un spital din apropiere, în timp ce eu alergam după ea, pașii fiindu-mi prea mici, purtînd în minute brațul însingurat și fără de viață al băiatului mutilat. Participam îngrozită la această scenă de cosmar, fără să înțeleg mare lucru dar în sufletul meu se născuă vicleșul o ură năvalnică împotriva aceluia care lășasă obiectele acelea ucigăse, la indemna oricui.

Am aflat apoi, din explicațiile mamei, că erau gloanțe sau obuze neexplodate din timpul războiului. Niște criminali îi aruncasă acolo să omoreze oamenii și ele acționasă cu efect înfrînat. Nu știam să blestem atunci, dar am învățat mai tîrziu și de cite ori mă gîndesc la război nu regret s-o fac. Fîindcă au murit 50 de milioane de oameni și au fost distruse mii și mii de orșe și sate prin folosirea unor arme de distrugere cu o forță de peste 5 megaton, fîindcă Hiroshima și Nagasaki au fost rase de fața pămîntului de bomba atomică, fîindcă acel băiat a rămas fără mîna, și astăzi, cînd îl întîlnesc, el este mărtura nescrisă a unei mari tragedii, a unei mari cruzimi nepermisă între oameni.

A învățat să scrie cu mîna stîngă, a sfidat parca soarta ajuungînd sportiv de performanță, campion la scrimă, bîneșteles stîngaci, și apoi antrenor al lotului olimpic al țării. Dar durerea și tristetea pe care le simți gîndindu-te la nedreptatea pe care l-a făcut-o imaginea prelungită a războiului sint fără leac.

Eu sînt femeie, iar noi femeile sîntem mame, fiice, surori, reprezentăm prin vocația dragostea, armonia, noi dăm viață și o înfrumusețăm. Cuvintele pace, țară, patrie sint și ele de genul feminin și trebuie să le păstrăm curate, neatinse de sacralitățile militare.

Sîntem un pămînt de forma unui soare în Belcani și trebuie să răspîndim lumina și intelctivitate în jur, sîntem o corabie străveche, eternă așezare sfîșită în izvorul credinței în dreptate, sîntem un imperiu al dragostei, cum spunea atît de frumos și simplu poetul Ioan Alexandru, și trebuie să acumulăm în tezaurul nașional această capacitate nobilă de a convinge pe orice cale umanitatea, că pacea e lucrul cel mai de pret pentru planeta noastră, este condiția esențială a înseși existenței și continuității speței umane.

Gestul scriitorilor români de a lupă pentru pace cu ajutorul conștiinței, al demnității și al sufletului lor curat și frumos capătă valoare de simbol în conțutul unei lumi amenințate de catastrofe pentru care un război ar însemna o victorie fără supraviețuitori. El seamănă cu glasul iubirii, sau cu mișcarea pruncului care și prefăcă mișcările în flori cînd le înîndă mamei, el seamănă cu un izvor de dăruire și generozitate.

Să apărăm aceste flori, acest izvor de dragoste, să apărăm liniștea simplă și minunată a căminelor noastre, a acestei familii care se numește patrie, a acestei planete albastre care se numește Terra!

Virginia Mușat

IN ÎNTIMPINAREA CONGRESULUI

EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

Necesitatea reperelor culturale

Vine o vreme cînd poetul resimte acut insuficiența facultăților naturale. Există o tendință firească a poetului de a se considera într-o situație paradisiacă în care opera sa îi apare ca un produs spontan și exclusiv al subiectivității ireductibile și nu o intersecție a acesteia cu factori culturali și socio-umani. Dar, în realitate nu există absolut nici o fază a creației, nici măcar cea inițială, în care poetul s-ar afla necontaminat de structuri culturale. El ajunge cînd în situația („infernală”!) de a fi pentru sine cel mai aspru judecător. Fiecare autor deține o protecție de uz personal asupra poeziei sale și asupra momentului poetic în care se încadrează. Critica, severă și neiertătoare, rețesează succesiv această imagine. Numai o conștiință artistică reflexivă elaborată și cristalizată pe un fond cultural larg îi oferă autorului posibilitatea de a-și corecta singur aceste erori de protecție. Imaginea despre sine a unui poet, conștiința sa artistică, judecățile și prejudecățile sale sint un rezultat al relației lui-generis pe care el o întretine cu lumea valorilor constituite. Toate acestea in-

tervin decisiv în procesul creației, fac corp comun cu sensibilitatea și temperamentul autorului, alcătuiesc aliajul subiectivității sale, un tot nedecompozabil cu o formulă unică a cărei cifru rămîne uneori necunoscut chiar și celui în cauză. Ideea că aceste structuri culturale asimilate ar altera sensibilitatea genuină a poetului e o prejudecată definitiv invinsă și depășită. Singura cale autentică pentru tînărul poet este parcurgerea pe cont propriu a istoriei poeziei naționale și universale, refăcînd-o interior, dintr-o necesitate spirituală de a se confrunta cu sine și cu lumea, cu oglinzile remanente ale culturii. Decupajul pe care-l realizează din această aventură a cunoașterii, medierei, conștinței, neîncheiate, meandrează provize, neîncheiate și care se conviteză într-o dramă existențială, cristalizează un tipar ce se imprimă în sensibilitatea și gîndirea sa, o formulă suflutescă ce-i va filtra și dirija percepțiile, intuițiile, imaginile, reacțiile afective, impulsurile de creație. Acest „model” interior pe care și-l plămădește poetul în relație cu un anumit fundal cultural va funcționa ca o adevărată structură apriorică în actul creației sale. E conțutul în care reverberază mesajele, spațiul de rezonanță pe care-l subînținde opera sa. E drept că aceste structuri fixează un cadru imaginației creatoare, dar îi oferă și vîzduțul, în care își poate desfășura aripile.

Așadar poetul e condiționat în mare măsură de ereditatea culturală pe care și-o asumă organic. Calitatea acesteia va transpune vizibil în operă. La nivelul conștiinței sale artistice acest fapt îmbracă de cele mai multe ori forma teoretică a unor programe de creație. Dar este cunoscut și exemplul unor teorii „bune” care au „produs” o poezie proastă. Motivul teoretic a gestului creator o întîlnim deseori astăzi la poezii tineri care au reușit să alcătuiască o hartă a lirismului cu forme de relief bine conturate. Ea cuprinde podisuri, munți vulcanici, munți nordici, munți de creștere și chiar lanțuri muntoase. E totuși o hartă fluidă, în preface, pe cu mișcări tectonice imprevizibile deocamdată. Din anumite puncte culturale de observație unele forme apar ușor suprămîntionate iar altele lipsește de măreție, tot astfel cum diversele proiectii

Continuare în pag. a 3-a

COPIII

JURNAL DE POET

care zi în aceste potirășe de aur, ce sîmîntă așezăm întru rodire vom culege miște, ce le spunem pruncilor noștri, ce cuvinte îndreptăm spre inima lor este hoțărîtor.

Popoarele nechi acordau loc înții în cetate pedagogului părinte, împătorului în valorile neperitoare ale Patriei și în această rînduială ca popor vechi ne știm și noi aici în Carpați din tîrziu-n fiu repetînd zi cu zi rînduiala unei tradiții în spiritul căreia au lucrat și jertfit aici Constantin Brăncoveanu cu cei

Ioan Alexandru

Grigore Georgiu

MOROMETIANA

Strategie narativă

in „Cel mai iubit dintre pămînteni”

Bucuriile tale, patrie

Se roteșc anotimpurile și odată cu ele griul își trimite ciocirile-n vîzduh ca odinioară străbunii săgețile-n nouri, se marită fețele înmiresmînd lumea cu prunci săntoși, mama îmbătrînește deși îi spun în fiecare dimineață : „sărut mina” și, ca în fața aparatului de fotografie, salcimii înfloresc la comandă izbîndu-și frunțile de cer, de-acum e vară!

„Nu știi, dom’ profesor, mi-am încheiat și eu vizita posomorîi. Trebuie să vă întorceti la catedră. Oricum, noi vom reacționa”. „Care noi?” zise marelui poet atent, dar fără să mă privească. „O să aflați!” „Bine, faceți ce credeți, dar dacă e să acționați inutil și în schimb să infrunțați doar riscurile, ar fi mai bine să nu

Marin Lupșanu

SE ISCĂLEA Z. S. XXV

REMEMORĂRI

Înaintea de-a continua relatarea lui Beldeanu anunț pe cei interesați și numai în ultimul rînd pe Traian Iancu care se interesa la rîndul lui (știm noi de ce!) unde sint eu și, mai ales, de ce stau alții!? Spre liniștirea tuturor declar că am fost în documentare, la Primăvara culturală arădeană (martor mi-e Nicolae Stolan), că am citit poezii cînd am vrut, că am stat de vorbă cu poezii țărani din județ și că, în general, mi-am făcut datoria de scriitor-cetățean în-

clăduțele aparatului asupra că- rora, era evident, avea o prezență deosebită autoritate și care mă intrigau peste măsură.

— Așadar, unde rămăsesem dragul meu, m-a întrebat Beldeanu tamponîndu-și fruntea transpirată ca în urma unui meci de box.

— Păi, la întrebarea pe care i-ar fi adresat-o Eugen Barbu lui Zaharia Stancu...

— A! Exact! Patronul!

Mircea Micu

Continuare în pag. a 2-a

Continuare în pag. a 2-a

După Introducere în filozofia Orientului antic, Gh. Vlăduțescu introduce în volumul *Filozofia legendelor cosmogonice românești*, o cercetare comparatistă complex structurată, ce urmărește geneza, propensiunile, evoluția și formele acestei cosmogonice în miturile lumii și în spațiul de cultură românesc. Premisele teoretice ale lucrării pun în discuție conceptul de mit și raporturile sale cu filozofia, precum și cu alte modalități de valorizare. Definind gândirea mitică prin discoperirea față de alii autori. Gh. Vlăduțescu o consideră ca prerogativele celor filosofice, la a cărei constituire contribuie. Autorul adoptă pentru demersul său termenul de protofilozofie în gândirea continuă în mitologia populară veche și într-o anumită parte a folclorului românesc, el desemnând filozofia dinaintea cristalizării constanței filosofice propriu-zise. Raportat la această condiție, mitul este privit din perspective convergente, desigur, dar și divergente. El nu este ne de o parte „aspect explicativ determinat de viața socială pentru nevoile ei, ca structură polimorfă prin care lumea este reconstruită”, potrivit cu filozofia „indemnă în epocă”, în gândirea „arhaică”, precum și în „viziunea, ideea de valoare, procesul de valorizare și oricărui realități de către conștiința care structurează, ocupă un loc esențial. Mitul este, în această perspectivă, „o realitate strânsă în jurul unei valori având polivalența oricărei opere deschise. Ultimele conștientizări, mitul înconstruie semnificațiile reproducind evoluția conștiinței „într-un moment anume ale istoriei”. Studiul lui Gh. Vlăduțescu este elaborat cu o mare atenție pentru semnificația termenilor, pentru corectitudinea interpretării ideilor emise în legătură cu subiectul, pentru precizarea obiectului, luând în discuție numeroase ipoteze, examinate cu luciditate și raportate la un sistem propriu, deschis, fără prejudecăți, corect și dimirabil construit. Premisele teoretice ale cărții reprezintă, pentru claritatea asupra condiției mitului, pagina de referință. Autorul are viziunea mobilității fenomenelor, a procesului nelinier în care există orice realitate; „mitul este rezultat al unui dialog esențial dintre două forțe, dar mai este și o condiție a dialogului. Absorbție unei experiențe în explicație și înțelegere, mitul revine la ea pentru a-i sorti orizontul și oțterea de comprehensiune. El nu reconstruiește doar pe baza unor constatări anterioare, ci determină și noi deschideri”. Mitul evoluează odată cu istoria, trecerea de la mit la filozofie producându-se „ca proces natural”, ca trecere într-o formă superioară de cultură.

Gh. Vlăduțescu revalorizează, din această perspectivă, o parte a folclorului românesc îndobșt ignorat, realizând o reconstituire a protofilozofiei românești, a unei părți a ei, aceea grupată în jurul temei cosmogonice. Raportul dintre mit și legendă este înțeles și clarificat, mitul reprezentând nucleul de integrare este „un fel de punere în operă narativă a acestuia”.

CRONICA LITERARA

GH. VLĂDUȚESCU: «Filozofia legendelor cosmogonice românești»

Odată stabilite premisele cercetării, autorul întreprinde un studiu comparatist al circulației motivelor, a contaminărilor, paralelismelor, al motivațiilor sociale și asimilărilor. Studiul are de manifestare a dualismului filozofic, autorul urmărește filiațiile și determinările, excludând ideea impromptului intuitiv, neinformațional, înconștient al unui popor. Astfel, dacă „dualismul bogomilei a trecut dincoace de Dunăre, el și-a prins sensurile într-un sistem și a luat forma și funcțiile acestuia”, ceea ce explică „particularitățile dualismului în cosmogonia românească, deci dualitatea instituțiilor sale într-un capitol distinct în istoria motivului”.

Urmărind dinamica interioră și exterioră a motivelor cosmogonice, Gh. Vlăduțescu utilizează metoda comparatistă, coroborând datele esențiale sau semnificative pe care le furnizează arti culturali diferite și îndepărtate, integrându-le unei impecabile demonstrații. Sunt studiate într-un capitol aparte elementele cosmogonice cercetate, iar în secțiunea următoare sistemele care le-au valorizat, cosmologii și antropologii, luându-se în discuție specificul fiecăreia în fiecare zonă culturală, circulația ideilor, procesul și climatul implantării lor. Demersul filozofic argumentează necesitatea integrării folclorului în istoria filozofiei românești pentru că, spune autorul, „dacă legendele românești nu s-ar izbestice în istoria filozoficului „de școală” ca Vedete, de pildă, nu au mai puțin valoare filozofică. Ele, de aceea,

alături de alte componente ale inteligenței populare, alcătuiesc prima parte a gândirii noastre filozofice în devenirea ei istorică”.

A doua secțiune a cărții, *Correspondențe filozofice*, nu se subordonează titlului cărții, conștient de fapt o suită de eseuri consacrate unor repere ale filozofiei românești din punctul de vedere al temei cosmogonice. Această secțiune o continuă de fapt de cea dintâi, și dacă prima este consacrată „protofilozofiei” conținutul în folclorul românesc, motivul gemenilor ocupând locul central, prin semnificații și implicații în planul gândirii colective, cea de a doua configurează dimensiuni culte ale unui univers filozofic.

Dacă legendele cosmogonice „alcătuiesc un capitol al protofilozofiei românești”, cu Dimiție Cantemir începe filozofia constituirea limbajului ei, a fondului inițial de concepte. Gh. Vlăduțescu studiază formațiunile și influențele, reconstituind evoluția personalităților filozofice prin interpretarea textelor pe de o parte și prin interpretarea datelor biografice, intelectuale, în fiecare zonă culturală, cercetându-le cosmogonice, între care există nu numai continuitate, ci și discontinuitate, primul în *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago*, cel de-al doilea în *istoria ieroglifică*, marcat de modificări substanțiale. Cantemir, înțelegând că înțelegerea sistemului și înțelegerea lui Van Helmont, realizează un salt de gândire prin care accede la viziua filozofic modernă a epocii sale. La Gh. Vlăduțescu

cu se conciliază admirabil riguroasă analitică și interpretarea originală a informației cu expresie estetică, în formulări care concentrează ideea. Devenirea filozofică a lui Cantemir este rezumată astfel, cu descoperirea raportului dintre cele două modele cosmogonice: „Cantemir cel din Istorie... față cu cel din Imagine... pare un filosof modern față cu unul renașcentist. Este mai puțin imaginativ, însă mai riguros, cam în spiritul epocii, **more geometrico**, Pierde un univers multicolor, dar cistigă altul, cu structurile și mecanismul dezvoltate.

Cantemir recupează timpul în care nu s-a putut face filozofie și ne aduce în vremea lui Descartes, Spinoza, Newton”. Afirmări modernizate prin filozofia cantemiriană îl urmează experiența lui Ion Eliade, Rădulescu, a cărui filozofie este definită, de Gh. Vlăduțescu, prin poezie, țesătură savantă, barocism, greu accesibilă din cauza limbajului bizar, filozofie dualistă și profund moralistă.

În succesiunea momentelor-cheie ale istoriei temei cosmogonice urmează demersul eminescian, care se împlinește într-un moment în care tema „vine cu frecvență în poezie, în filozofie, în știință”, Gh. Vlăduțescu identifica influențele și modalitățile specifice de asimilare și de prelucrare creatoare a motivelor, care în cazul dualismului tradițional de pildă, în raport cu care termenii au la Eminescu valori opuse. Evoluția structurii eminesciene, pusă în corelație cu mutațiile operei are sensul interiorizării progresive a filozoficului, fără ca acesta să își abolizeze dimensiunile.

Cosmogonia lui Vasile Conta, „sistematician în orizont materialist”, are la bază „diferențiat ontologic” între principii și ipotezele sale, între absolut și relativ”. Reprezentarea sa cosmogonică este „posibilă ca adevărat”, austeră și rațională, provenind pe de o parte din contactul cu știința vremii, iar pe de altă dintr-o capacitate creatoare pe care Gh. Vlăduțescu o caracterizează „deopotrivă prin prudență și prin îndrăzneală”.

Remarcabil este comentariul consacrat sistemului filozofic al lui Lucian Blaga, creator de filozofie și poet disputat între aspirația către armonizarea sistemică și înfruzinarea creatoră. Drama gândirii sale ar rezida în pierderea lumii reale prin creația celei imaginate. „Blaga produce o lume imaginată, frumoasă, prea frumoasă poate, prin poezia ei imenată, dar cu defectul irealității”. A rezuma ideile cărții lui Cheorghiu Băieșanu, înțelegându-le înțelesul și de altfel un demers intuitiv, pentru o carte atât de densă și atât de atrăgătoare pentru argumentația ei complexă, pentru problematica ei și pentru stilul în care evoluează speculația deopotrivă cu organizarea substanțelor, metoda implicată cu expresivitate. Cu Filozofia legendelor cosmogonice românești — desigur titlu nu acoperă întreaga materie a cărții — autorul aduce o nouă contribuție, de această dată la istoria filozofiei românești.

CARTEA DE DEBUT

EFEMERIDE

„Ce frumoasă idee de roman răsărit! Vasile Obadă în cartea sa de debut *Iubitorul de argint* (Editura Junimea, 1982) putea fi un roman memorabil, dacă autorul său ar fi știut să atenueze durămintea a personalității principale, transformându-o într-o simă accentuată a personalității. Parancila ar fi fost înlocuită de hiper-nerveverentă (aceasta este sugestivul termen prin care Karl Leonhard...

IUBITORUL DE ARGINT (1982)

in Personalități accentuate în viața și în literatură — denumeste nevroza celor obsedați de evidentizarea propriei lor superiorități). Neplăcuta impresie de caz patologic n-ar mai fi apărut. Așa însă, Ghilă Bizgan nu este decît un biet om suferind. Acțiunile lui excoștive nu sînt semnificative pentru vreo categorie umană localizabilă social-istoric, Vasile Obadă n-avînd o vocație de prozator obiectiv. Rămînea doar ca Ghilă Bizgan să fie vreun nebun subtil, în care natura umană să apară poetic înflorită. Nici despre așa ceva nu poate fi vorba. Ce ar mai fi de spus, în consecință, despre *Iubitorul de argint*? Că, în absența valorii, cartea interesează pentru mai puțin o bisuțică și postură literară, în-adevăr, nu sînt numeroase cărțile despre care sîmunc că puteau fi grozave. Cele mai multe cărți necerșite sînt niste eseuri prin si simolu. Să ne amintim însă de aforism-butadă, care dovedește că Victor Eftimiu nu a fost numai publicic, ci și intelectual cu un cultme și o nălmăte să fie sergent-maior toată viața, nu este un ratat. Ratat e colonelul care n-a ajuns general”. Intr-adevăr, pentru a rala, trebuie să ai ce rata. Să îi oferim, deci, lui Vasile Obadă această consolare.

Al doilea roman al lui Ștefan Agopian, prozator foarte înzestrat despre care se vorbește, din păcate, mai puțin decît ar merita, e un soi de curioasă reconstituire istorică și cu un titlu extravagant și tache (N. Ștefan Agopian, *Cartea românească*, 1981). Aluzia culturală de aci este izbucnitoare, nu dă nici pe departe vreo idee asupra materiei propriu-zise: romanțierul și-a așezat tabăra în Oltenia începutului de secol XIX, într-un soi de conac boiereșc înălț și a evocat, în superlativ, viața oțtoasă de la război, înnoșată, tercijă de năvălitori, o umanitate barocă a cărei marfă, straine, trimise de la Sibiu prin „Casa de comenzi” Hagi Pop, o splendoră de viață colidantă „decadentă” în praful și în noroaiete ca la școala „în dăsil și dorocai”. „Voi, pe-mi să știți răbătite, că și în istoria comerțului românesc”. Sub acest aspect, Ștefan Agopian a procedat foarte corect, el a izolat un moment istoric cînd potopul de războai, invazi, mormite și făcuse trecea în om o adîncă anxietate, proprie mediilor urzitoare, adăugînd „politici” care erau cum era. Evenimentele sînt, de altfel, verificabile în general și dacă nu pot fi detectabile în documente au un grad însemnat de verosimilitate: în hanturile pitorești ca în picturile lui Preziosi, iaturile, instituțiilor străni și, unii din ei, caraghioși, diabolici, toate sînt pasionale și îngroșate pasta evocării istorice propriu-zise. Nici modul „decadent”, inchipuit de prozator, nu este impresic: Tache, în costum de catifea și purtînd o eșarfă la gît, tacimurile do argint, vesela de cristal, buturi fine, „curioși penestri”, draperiile din brocarturi — toate sînt admirabile semne ale unei documentări solide, mai rară la romanțierul nostru istoric și de negăsit în promoțiile tinere. Simțul preciziei istorice merge și mai adînc decît în descrierea mediului, pînă la psihologii; prin Tache de catifea prozatorului a volt să exemplifice un compus uman de felul „poetului”, abșent și pleticit, pîndă a căuta, totuși, inaccessibile idei. El a descris, de aceea, un număr de reacții indelicente, de gesturi catastrofice, de adăugînd oreind în totul o psihologie slavă, cheoșvănoasă, de om al stepei, rezultată, cu toate acestea, dintr-o ascendență și mai curioasă. Omul se trăgea dintr-o familie de complexitate care aleg drept probe virtuți „Petru și Complotu”, criticii din piteștii ori savanți „politici”, prin Tache de catifea piteștii țirzii plăcerile rezoluției „candide” (un mic complex „Candide” nu e, aici, de ignorat). Si psihologiele corespond, așadar, a celorla describită prin examenele istorice.

ȘTEFAN AGOPIAN: „Tache de catifea”

Ca toate acestea reconstituind abili lumea unde s-a fixat, Ștefan Agopian n-a rămas în limitele unui roman istoric documentar, ceea ce am observat pînă acum pare că l-a interesat pe prozator numai din pricina obligației elementare de a crea verosimil. Ambia lui a urmat un alt resort estetic, vînd să ne dea un roman fantast și intelectual, mai complicat decît s-ar fi putea lua în literatură. Au intrat în discuție acum o perspectivă în plus, (aceia a unui Autor misterios), care e aceea a „fiecunui scriitorului”. Ideea prozatorului ar fi, dacă înțeleg bine, să modifice optica de la eul absolut la naturalul absolut, imaginîndu-și că „Autorul” este totuna cu „Tache de catifea”, cunoscutor, prin emnigme procese pitagoreice, al tuturor evenimentelor dinainte și de după el. „Textul” final ar fi, așadar, rezultatul unei memorii absolute care lucrează în conștient și cu o imaginatie totală: „Asta este de fapt totu. Au trecut de atunci mai bine de patruzeci de ani, și încercînd să-mi amintesc toate, asta, am aflat că nu-ți poți aminti nimic. Am mîini, așa cum mîini întodeuna, fiindcă adevărul nu are cuvinte să-l rostegă. Lipsa totală de memorie e, în creație, condiția imaginatiei totale.”

Spre a-și demonstra ipoteza teoretică, romanțierul ne-a și dat câteva exerciții de cîiește (pag. 178—180), dezvoltînd o impresie inițiale care generează o iluzie epică: textele lui paralele vor să exemplifice, în definitiv, ceea ce e perfect acceptabil în materie de reconștituire. Propozitiții ficționale evocare este detectabilă oriunde în grad însemnat. În fine, cu acestea Ștefan Agopian a creat lumea unui mecanism epic mai complicat decît este în realitate, speculațiile lui „Tache de catifea” (el însuși scriitor, autor al două cărți) despre „Cartea” și despre misterul „Autorului” nu fac decît să înlocuiască o convenție cu alta: „Și Cartea? Totdeauna m-a îngrozit Cartea asta. De ce să

înghită Ioan Cartea și de ce ea să fie amară? Noi sîntem Cartea, sîntem băgați într-o carte, scrisă de cineva”. „Cartea” în chestie este probabil „Apoelipsa Sfîntului Ioan”, materia speculației este de ordin teologic, atîngătoare de ideea, pe care prozatorul o cultivă, a unui „nator absolut”, independent de spațiu și timp. Din acea „prolog” auritor, care nici nu trebuie luat în literatură, utor însuși spre a introduce „fiicinea scriitorului”, cu perspective ameliatoare, nu rămîne în fond mai nimic din moment ce, creată sau nu de un „autor” identificabil, „cartea” propriu-zisă există și este așa cum este. Mă gîbesc să observ că, esteticăște, ca este pe deplin multumitoră, cu întinse episoade memorabile. Valoarea romanului nu derivă din „speculațiunile” despre text și autor, în definitiv previzibile, ci dintr-un talent viuguros de a stabili conexiuni de ordin poetic între elementele totale. „Asta este de fapt totu. Au trecut de atunci mai bine de patruzeci de ani, și încercînd să-mi amintesc toate, asta, am aflat că nu-ți poți aminti nimic. Am mîini, așa cum mîini întodeuna, fiindcă adevărul nu are cuvinte să-l rostegă. Lipsa totală de memorie e, în creație, condiția imaginatiei totale.”

Spre a-și demonstra ipoteza teoretică, romanțierul ne-a și dat câteva exerciții de cîiește (pag. 178—180), dezvoltînd o impresie inițiale care generează o iluzie epică: textele lui paralele vor să exemplifice, în definitiv, ceea ce e perfect acceptabil în materie de reconștituire. Propozitiții ficționale evocare este detectabilă oriunde în grad însemnat. În fine, cu acestea Ștefan Agopian a creat lumea unui mecanism epic mai complicat decît este în realitate, speculațiile lui „Tache de catifea” (el însuși scriitor, autor al două cărți) despre „Cartea” și despre misterul „Autorului” nu fac decît să înlocuiască o convenție cu alta: „Și Cartea? Totdeauna m-a îngrozit Cartea asta. De ce să

Sultana Craia

Stăruie să facă singuratic în pădure. Și strigățul pîuh al bubăi amînd lumea”, admirabile modele de senzorialitate poetică. Poezie a pus romanțierul și în expresia fenomenelor astrale, care îl obsedează: „Mă izbi cerul cenșuș prăbușit peste lumea”, „Luna se înalță ca un steu în vestind migelja”, „Ieșeau aburii din baine și lumea se întoarnă nebruită”, „Prin picla ce acoperea cerul apăru un soare albicios și rece”, în acest desen subtil al unei femei („Am cercetat-o. Umerii ei sînt erosi”, „Nămă vestind migelja”, „Avea ochii verzi și străniți”). Senzitivitatea romanțierului este, ca și asociativitatea, foarte mare. El percepe zgomotele „ca niste pășări adormite în aer”, vede ninsorile „strălucitoare”, diavolii „îmbrași în albul aburii”, alungă din cură, așărîi nemiloși, „privind ca niște desene într-o biserică părăsită”. Ochiul înregistra adevărate printr-un ochean măritor și spargerea unei cești e o adevărată catastrofă descrisă meticolos. (pag. 113).

Un moment de oțu la conac e prefăcut într-o viziune curat onirică, sufocată de senzații grele, teribile. (pag. 105). Antropologia e, în aceste condiții, o abstracție și omul însuși pare un recipient de efluviu, preuzimii și presimțiri. (pag. 81).

„Mai mult decît astfel de excepționale fragmente romanțierul n-ar fi putut să ne dea, totuși el a adăugat și o materie fantasta, prolixă și, mi se pare, marqueziană. Invazia vegetală, putreciunea lemnoasă intr-o cameră a unui mîndru care nu mai își dă duhul, scene de levitație, camăra onirică și cu lumina verză, nepămîntăscă, sferele mercurice, telurice, metamorfoze (orologii apărînd din neant și ca un apendice al lui — un om), un gomoni, adică un ceas de apă, și alte felurite mașinării vestute, luncetele fante, prin care se vede totu ca într-un film, aparițiile de „ingere” alungate ca un animal de curte — toate acestea, aflate în două capitole mari („Incepem încă o dată să spunem cine sîntem” și „Despre zugrăvire și despre ospăți”) puteau nu atât să fie eliminate și reduse, intr-o măsură, cît să fie asociate românească propriu-zisă. Presunerea stereotipurilor fantaste, de felul celorla din „Sărbătorii mariale” de Ioan Dan Nicolescu nu-i este lui Ștefan Agopian de nici un folos către prozator și un mult prea inteligent creator de atmosferă „deocînd”, un fin observator și un stilist și o înzestrare mult în afara comunului spre a-și colora proza cu asemenea șalboane ușor de identificat. Observ că n-am istorisit mai nimic din roman: el este povestea fragmentată a vieții unei boteștin, de la naștere, din 1906. Ștefan Vlăduțescu, ucis de fraatele vitreg, Mamaea cel Tinăr, assassin și al altor indivizi (mama lui Tache Vlăduțescu și institutorul acestuia, un bombastic Vaucher). Epica propriu-zisă nu este însă esențială, talentul Ștefan Agopian e vizibil în cu totul altă direcție: decît aceea a inventării de fapte senzaționale.

Artur Silvestri

O carte din familia fantomatică a textelor ultracurtoare și bizar, care de agresivitate se datorează modului excesiv în care autorii simulează talentul, literatura albă dă impresia că acela care a scris-o este ne deplin reamnal, neavînd absolut nici o pretenție, neavînd drept urmare, nici o încercare de a stabili literaritate sau eforturi retorice. Textele respective au o umitoare impersonalitate și prezizibilitate; după citirea primelor fraze ale oricăreia dintre ele căpătăm certitudinea tranchilizantă că nici cea mai mică surpriză nu este posibilă, fapt care răzbeie în întimplare: „Orșes nu mai spușie nimic. Era puțin palid, cu sinzele așitate și neastimur în privire. Își reveni repede. Incepui iar vinătoare”. Dar le potșie cheșul. Spre deosebire de oțterea, Reșele nu mai vîd să amintească înțimplarea din codru. Clăirea în tăcere. Incruntat, lipsit de veselle. În curtea cetății îl înțimplina Gela și Arula, îmbujorate și zimboțor.”

Unele amănunte dovedesc că literatura albă nu poate, totuși, să se lvească în forme perfecte. În chiar citatul de mai sus există o greșită sincronizare a timpurilor verbale, iar unele lacune de informție tind să scordească de unor involuțiuni. De exemplu, Andrei Diaea îl obligă pe Crasști, tăcatorului, dăilor, să joace o partidă de carti.

Voicu Bugariu

„FORUM STUDENTESC” este revista studențului timișoreni, al cărui număr 1988 conținea întru totul parerile bune pe care le-a general pînă acum. Revista este o publicație înaltă și avizată, înținer creatori, rapt obștorii, uprînd în chip sistematic o număr de adevărați scriitori tineri, dedicînd comenaruri voluminoze semnate de unii dintr-e ei. Astfel, recenziile despre cartea de Ioan Pătruș (un debut semnificativ în poezie) și Eugen Bunkaru semnează Daniel Vighi și Viorel Mărușoiu. Recenziile despre o altă carte, „În formă și ontologie”, romanul american, „Parvan” aparțin lui Bogdan Ghiu, Sorin Anțoiu, Viorel I. Boștoareanu, Mircea Mînășcu și Mircea Pora. Creația „originală” e reprezentată bine, ca și jumalistic de ordin curent (aceiași Daniel Vighi — inezupăibil — vădînd însuși de publicist „poșma-nu”; poeziiile Simonette-Dima, ale cărele Vasile A. David, proza tânărăștă semnata de Lucian Petreșcu și aceea descrisă, sigură, de Marie-Jeanne Jovic, sînt serine de talent, de altfel, deosebit de despră „Călușu”, o pagină de literatură germană contemporană din Banat, ca și traduceri năpustii din ũnăra lirică românească bănățeană dău culoare acestui număr. Citeva nume cunoscute (Liviu Ciocărlă, Cornel Ungureanu, Sorin Malău) completează sumarul bogat al acestui interesant publicaciu.

OFENSIVA MORALEI

Admirabil interviul cu Ioan Alexandru, publicat de revista „Orizont” (nr. 19) conține câteva idei demne de atenție, printre care și aceasta: a condiției morale a scriitorului: „Noi, stuțitorii cuvîntului, avem, poate, o mai mare datorie de a vorbi oamenilor despre viața lor interioră, despre cea fătură lăuntrică pe care el trebuie să și-o creeze, să și-o desăvîrșescă moral, ca să se micșoreze tensiunea dintre noi”. Poetul „Imnelor” vorbește, aici, în fraze de o emoționantă vitalitate, despre familie, „amenitate”, „împăcare”, „starea inimică a lumii”, poezia populară românească și „cărțile noastre vechi”, despre Blaga și despre „datorița fată de strămoși”. Astfel de interviuri, care arună o privire în laboratorul sufleteș al scriitorului, conțind și exemple morale demne de urmat, îdai și aștidini fertile pentru cultura națională, merită stimulate și înmulțite.

DEBUT

Permitătoare poezie se dovedește și Ioana Cîmăcăș, autoarea unui recent volum de debut, „Fasul cîlțelor” (Ed. Litara, 1982). Procesul de clarificare estetică este aici vizibil: poeta Incepuse cu o poezie asfixiantă de stereotip, invadată de lebede, pescăruși, „fărîme de cîntec” și altele de acest fel, spre a se așeza, în fine, într-o lirică elegiacă, de solitar spirit chinat („Mărturisire”, „Nici o noapte”, „De acum”, „În printru lucruri”). Din asemenea producții ale unui suflet sensibil și floral poate lesni, cele știe 7, o poezie foarte originală.

„STILISTI”

După ce l-au semnalat serios remanentele teologice în gândirea critică, Ioan Bucduca face o întoarcere apront spectaculoasă, împanșînd o cronică din „Viziua studențescă” (nr. 20) cu citate din clasicul materialismului dialectic. Nu mai că adagiul „omul e cel mai important capital” e așezat de recenzent într-o ironie paranzată. „Stilisti” noștri, ironici, care se fac că nu cred în nimic, par a crede, totuși, în ceva. În ce?

PREMIU INTERNATIONAL

Afîm cu bucurie că numărul nostru colaborator Alexandru Andrieș (un talentat poet și traducător, foarte valoroș cîntăreț de muzică modernă) a obținut cu filmul „Despre distanțe” premiul III la Festivalul Internațional al filmului de scurt metraj, Sotia 1982. Filmul va fi difuzat, în curînd, de televiziunea bulgăreă; așteptăm cu emole că să se producă acest eveniment și la televiziunea noastră, mai ales că un st film, „Orășul legendelor vîi” ideșpre Brasov, cu scenariu, regia, muzică semnate tot de Alexandru Andrieș, a fost difuzat de mai multe ori pe postul nostru de televiziune.

A.S.

Strategie narativă în „Cel mai iubit dintre pămînteni”

Urmare din pag. 1

arătă ca și cînd ar fi fost văduvă, nu prin decizia soțului, ci prin decizia iubirii ei pentru el. El avea, acel soț, uite-o colt, stătea țep și posomorât, dar între ei de mult nu mai erau nimic, trăiau împreună, fiindcă se luasera și fiindcă aveau interese comune, dintr-o cântăre în prea lungă, dar nici prea proaspătă: copii, doi sau trei, casă, și apoi zădărnica anui divorț, fecierica nu există, iar pe altul sau pe alți și tot acolo ajungim.” Secvența este anticipatoare. Personajii a observat — așa zicînd — fixura care, adîncită în timp, va provoca „prăbușirea casei Petrii”. În șirul evenimentelor, afective, scena petrecerii marcează începutul unui ascendent proces ireversibil de instrăinare.

Să urmărim acum momentul dîntorului pentru seria de evenimente aparținînd contextului social-politic: prima discuție, la biserica, cu Ion Micu. Petrii vrea să acționeze pentru readucerea la catedră a marcelui poet și filozof și cere sfatul prietenului său, asistent la Literatură. Discuția abordează temele de revoluție, libertății. Micu îi oferă lui Petrii o radiografie foarte exactă a epocii, atîngîndu-i totodată atenția asupra consecințelor unei atitudinilor sau altele. Deși Petrii va recepționa îninstinctiv, din spirit de conservare, mesajul lui Micu, și nu va da curs, împreună cu sale acționale, un accident stupid (interpretarea eronată a unui pasaj dintr-o scrisoare pe care o primisește din străintătate) îl pune în situația de a verifica pe propria piele adevărul spuselor prietenului său. Absurdul intervine, forțînd astfel o dramatică excoștientă, care va marca profund destinul social al personajului. Dar liniile de forță ale acestui destin se regășesc încă în „marea discuție”, cum o va numi chiar Petrii, sublinindu-i astfel caracterul excepțional.

Strategia narativă aduce, cum am văzut, personajul în puncte-cheie, urde planurile, interferează, configuriind imagini pregnante. Cînd obșorul scapă de sub supravegherea scriitorilor, alături de oțterea memorabilă, apare „deosebirea”, veritabilul pitoresc necerșit. Excoștientul construit, proza lui Marin Preda pedepsește imprimitățile, lășîndu-le la vedere.

Urmare din pag. 1

Intrebă pe Z.S. cine sînt cei care sună la ora aceea la dînsul acasă și, mai ales, ce-ar face, adica cum ar reacționa dacă ar ști unde se află acum. Presedintele a zîmbit ușor, s-a uitat la mine, apoi la Traian Iancu, apoi și-a pironit privirile undeva pe peretele din față și a răspuns: „N-are importanță cine sînt... Și mi s-dumneață mai bine cine sînt. Pînă la urmă tot or să alie unde am fost, or să alie, n-avea grijă dumneață, domniule Eugen Barbu. Și mine or să năvălească la mine în birou, la mine în birou or să năvălească, să mă în la întrebări. N-au decît să întreb! Eu am venit aici să discut cu un coleg și cu un mare scriitor, da, cu un mare scriitor, și n-am venit de capul meu! Eu sînt presedintele scriitorilor și am datoria să nu fac nici o diferență între un scriitor și altul, nici una.”

Recușinii, dragă Mircea, ca a fost un răspuns magistrat. De altfel, vreau să-ți spun că în toată convorbirea Stancu a dovedit o diplomatie și o sinceritate pe care eu, vîlpoii bătrîn, plîmb pe coridoarele tribunalului, nu i le-am suspecțat nici o clipă.

Patronul a fost fermecat, acesta este cuvîntul, de inteligența și șarmul presedintelui. S-a manifestat în consecință și, pot să mărturisesc, nu l-am văzut nicodată atît de volubil.

În timpul convorbirii Iancu, late Iancu cum îl zicem noi, s-a comportat ca un adevărat subaltern conștienșios și politicos. Întreba pe Z.S. dacă mai dorește ceva, dacă stă destul de comod, dacă nu-i este frig, iar mie imi arunca priviri ultra-sovere...

Se făcuse tîrziu. Nu mai știu cît de tîrziu (pot să comunic acest lucru și maestrului care e atît de curios să știe anul, luna, ziua, ora și minutul).

— Care maestru? întreb eu nedumerit.

— Lasă, nu mai fă pe discretul. Am aflat din sursă sigură, (am și doi martori), că în prezenta la, Iancu a fost chestionat la telefon în legătură cu serialul tău din *Luceafărul* la modul... închizitorial.

— Se prea poate, n-am fost atent la convorbirea telefonică. (Deși fussem, și într-o zi am s-o relatez împreună cu două trei înșemări ale veritabilului pitoresc necerșit). Excoștientul unui poet mîr la Comaric, desprinde din jurnalul său, menite să ilustreze „ciudațeniile” și

SE ISCĂLEA Z. S.

„curiozității” celui care se interesa în ce măsură cele relatate de mine, în scris, corespund adevărului.

— Deci, venise ora de plecare, continuă Beldeanu. Barbu i-a dat lui Zaharia Stancu o carte cu dedicație. O dedicație nefirească de lungă pentru parcominoziitatea sa... stilistică. Marele presedinte al stîrșoșului la piept. Și-au dat mîinile. În prealabil, fusesem comandat un taxi. S-au despărțit văzîndu-se pentru prima și ultima oară. Cel puțin eu așa știu.

— L-am condus pînă în stradă împreună cu Traian Iancu care l-a acompaniat pînă acasă.

— Vreau să-ți spun însă un lucru care m-a izbit. Din clipa în clipă care a părăsit casa, Zaharia Stancu a devenit brusc mai bătos, mai oficial și a zis cu glas sec: „O făcăm și pe asta, o făcăm. Acum să vedem ce urmează.”

— Beldeanu face cîzînd într-o reverie meditațivă. Eu imi ordonez notițele și arunc priviri furșe spre geamuri. Întreb:

— Adrian, cine sînt dragă în vizibil care ni s-au tot înfășinat în dreptul ferestrelor?

— Face un semn evaziv. Suride enigmatic:

— Lasă, își spun altă dată...

(Continuarea serialului în numărul viitor)

Festivalul interjudețean de creație literară „Marin Preda”

Comitetul de cultură și educație socialistă din județul Teleorman, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor și „Muzeul Literaturii Române”, organizează Festivalul interjudețean de creație literară „Marin Preda”.

Manifestările, care se vor desfășura în zilele de 28—29 mai 1982, includ: vernalizarea expoziției de fotografii documentare „Marin Preda” — imposibilități întorcătoare, sesiunea de comunicări științifice „Istorie și realități naționale în opera lui Marin Preda”, Conștientizarea județeană a cercărilor literare, întințirea ale scriitorilor cu oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, cu elevi și cadre didactice.

Decernarea premiilor concursului de proză scurtă va avea loc la Sîlștea Nouă, în sala expoziției memoriale „Marin Preda”.

29 MAI 1982

— Faceți parte dintr-o generație și o categorie de scriitori pentru care selecția valorilor a reprezentat și reprezintă un principiu de bază în promovarea culturii naționale. Credeți în specificul muncii intelectuale, în necesitatea „uceniciei cărțurului” — ca să folosesc expresia dvs. dintr-o carte despre Dimitrie Cantemir? Mă refer la vocația și la profesionalitate.

— Au apărut în anii din urmă câteva cărți bune și serioase, animate de o profundă dragoste de țară, despre rolul social al cărțurului și artistului.

Nu deum lipsă de foarte bune cadre de specialitate și vă mai pot asigura că în ultimele două decenii s-a ridicat o generație de tineri oameni de cultură, tehnicieni și oameni de știință, cu care se poate mândri orice țară avansată. Ar fi bine ca grija de acești oameni să prevaleze în lupta cu dificultățile economice, deoarece, față de nivelul extrem de competitiv al pieței mondiale a valorilor, creația și producția noastră de bunuri — inclusiv intelectuale — nu pot ieși din competiție fără pierderi irecuperabile.

Introducerea și aplicarea ideilor noi, ca și a tehnicii noi, întinșină desigur unele dificultăți din partea compatrioților nostri mai conservatori, sau mai inapoiți. Aceia care au învățat, la vremea lor, câte puțin în general și mai nimic în special.

În medicina de odinioară, atunci când doctorul nu prea știa ce să facă în prezența pacientului — „panaceu” — pe grecește — „leacul bun-la-toate”, remediul universal. Am cunoscut (fiecărei) diferite persoane care foloseau și în alte domenii de viață obștice sfaturi-panaceu, însoțite de citatul respectiv, ce-i drept în traducere românească. Trecerea la un „tratament diferențiat” s-a produs greu și numai după trecerea timpului lor.

Cuget, deci există. Există, ca și înainte, dar nu neapărat și ca filosof! Caragiale, remarcă ironic: „știi să scrii, ești scriitor; știi să citești, ești critic. Profesezi banalități cu un aer doctoral; ești deci profesor-doctor? Mai există, totuși, concețiați care sînt „pe post de” vreuna din funcțiile acestea sau altele. Deși, în materie de mințe, este lucru dovedit, funcția nu creează organul.

Categoriile acestora e divers și solidar și de aceea se impune celor mai timorați. Primejdia stă mai puțin în faptul că ei trăiesc și prosperă, ci în stoparea premeditată a celor mai buni decât dinșiși, în păgubirea statului prin limitarea fluxului de inteligență și inițiativă spre diferitele nivele de conducere. Acțiunea și reacțiunea lor sînt și rodul unei cugetări egoiste. Pentru că și mediocritatea cugetă, deci există.

— Ați susținut în repetate rânduri că educația și cultura, ca și practica lor social-politică, ar trebui să profite mai mult de inteligența și talentul tinerilor. Am mai înțeles că vă temeți de monopolizarea lor cu indiferență, din partea birocrăției suficiente și dezabuzate. Marlin Preda v-ar fi întrebat: „pe ce te bazezi?”

— Inerția conservatoare are filosofia ei: „Ascultă sfatul meu: nu te faci valuri”, sau „ascultă-mă pe mine: nu te lega la cap dacă nu te doare!”, ori: „cînd se bat taunii, vițelul stău de-o parte”.

Cunosc personal cazuri în care tinerii înmîși și talentați, dorind să aducă un aer proaspăt în serviciul sau direcția lor de activitate, au fost priviți pieș și sabotați de mediocritățile locale. Pînă când unii au obosit, s-au bledat și și-o poți auzi repetind solemn pe la ședințe formule ca de pildă: „Iarna este frig, dimpotrivă, vara este un anotimp călduros, prin urmare, o să fie bine și la vară cald”. De la cine au învățat să se îndobitocescă atât de convins? Profesorul lor este negreșit un animal cu șase picioare: două ale sale și patru ale scunului. Ca să putem combate birocratismul și incompetența — acolo unde se cubăresc anihilind inițiative salutare —, a se ascunde pe sub hirtii stampilate, sau telefoane fără răspundere, este incompatibil cu ideologia și practica unei autentice dezvoltări socialiste și în general cu progresul.

În ultima sa carte („O mie de căi pentru viitor”) Jacques Lesourne, unul din sociologii și economiștii care elaborează sistemele Prospective ale deceniului viitor, susține că „se procedează totalmente enorm în direcția dezvoltării de noi activități într-o întreprindere îmbătărită și sclerozată, deoarece acolo structurile mentale și relațiile umane sînt depășite; în schimb s-au înregistrat cazuri cînd persoane ineficace dintr-o întreprindere sclerozată s-au putut redinamiza în altă întreprindere, care a adoptat o atitudine nouă față de viitor”. Ineficiența ține deci și de nedepășirea unui sistem dirigit înpențin la „remediul universal”, care blochează creativitatea. Cînd ai cunoscut mai bine genul divers al farsurilor auto-impunerii cu înțelepciune, de la o vreme nu te mai lași impresionat de aerele lor aristocratic-importante, sau popular-sfătoase. La ei totul este exact, dar nimic adevărat. Publicul vede și recunoaște.

— Și cititorul, ca și scriitorul de asemenea! Credeți că, alături de opera lui, de creația sa ca profesionist, scriitorul ar trebui să facă și gazetărie activă, să scrie „cronica idelilor”, „cronica sportivă etc. — ceva între polemici și pedagogic, cum se mai obișnuiesc?” Vă întreb, deoarece știu că ați fost și sînteți membru al breșii ziariștilor.

— Nu fac cronică sportivă, căci nu oricine are și pricepe la tot ce-i place. Citind însă câteva din zecile de pagini de sfaturi — toate competente, — care li se dau periodic sportivilor noștri de competiție, cugetăm: ce-ar fi dacă la un concurs pentru cel mai bun arbitru ar fi desemnat din oficiu cronicarul cel mai guraliv?

Există un nivel de sațietate în a tot da sfaturi: întrebați-i pe bătrîni pedagogi. Și există o limită de sațietate în a le tot primi: întrebați-i pe discipoli. Revoluția corpurilor cerești, ca și evoluția celor pămîntești, adică

MIHNEA GHEORGHIU:

„Orice opțiune sinceră se supune unei discipline intelectuale”

Interviurile „Luceafărului”

— Nu vă plac sfaturile, în general? — Cum de nu? Atunci cînd nu interzic deliberarea, dezbateră, dialogul, semnele de întrebare. Orice opțiune sinceră se supune unei discipline intelectuale. Insuși „teatrul absurdului” trebuie să aibă un sens, altfel e impotura. Există și poziții extreme: cei ce ne primesc sfaturi și nu acceptă critica și cei ce dau sfaturi fără drept de apel. Infailibilii acestia, — cînd nu devin prietenoși —, sînt chiar amuzanți. Am avut și asemenea „profesori”.

— Credeți, în consecință, că generația tină și chemată să-i înțeleagă ea însăși menirea și să-și aleagă șansele de succes?

— Au existat întotdeauna, mai mult sau mai puțin, forme și structuri sociale menite să ofere tinerilor șansa de a se întâlni și a-și confrunta părerile și experiențele și de a-și elabora consensul în privința dezvoltării acelor șanse într-un cadru superior. Adică de a participa efectiv la construcția propriei lor „catedrale”. Mi-aduc aminte de societățile noastre școlare și studențesce și de asociațiile culturale ale tinerilor breslași, cu serbări, cu dezbateri, cu reviste enigmatice, cu manifestări. În trecut mai îndepărtat sînt exemplul avansat glorioz către grupul studenților de la Paris, care, în februarie 1883, scoțea revista „Dacia Viitoare”, cu Vintilă Rosetti, Al. Bădărău, Constantin Mille și V. Gh. Morțun, viitori oameni politici și gazetari socialiști renumiți.

— L-ați cunoscut bine pe G. Călinescu?

— Am despre omul Călinescu citeva amintiri personale. Vă voi evoca numai una, caracteristică. Era membru-coraportor în comisia mea de doctorat. Lucrarea mi plăcuse, dar referatul său înțiriza peste măsură și se apropia examenului. M-am dus la dînsul acasă (pe strada Vlădescu) și l-am rugat să-mi spună dacă motivul întîzierii nu era cumva o formă de refuz. El a rîs cu risul lui total

— Cum de nu? Atunci cînd nu interzic deliberarea, dezbateră, dialogul, semnele de întrebare. Orice opțiune sinceră se supune unei discipline intelectuale. Insuși „teatrul absurdului” trebuie să aibă un sens, altfel e impotura. Există și poziții extreme: cei ce ne primesc sfaturi și nu acceptă critica și cei ce dau sfaturi fără drept de apel. Infailibilii acestia, — cînd nu devin prietenoși —, sînt chiar amuzanți. Am avut și asemenea „profesori”.

— Credeți, în consecință, că generația tină și chemată să-i înțeleagă ea însăși menirea și să-și aleagă șansele de succes?

— Au existat întotdeauna, mai mult sau mai puțin, forme și structuri sociale menite să ofere tinerilor șansa de a se întâlni și a-și confrunta părerile și experiențele și de a-și elabora consensul în privința dezvoltării acelor șanse într-un cadru superior. Adică de a participa efectiv la construcția propriei lor „catedrale”. Mi-aduc aminte de societățile noastre școlare și studențesce și de asociațiile culturale ale tinerilor breslași, cu serbări, cu dezbateri, cu reviste enigmatice, cu manifestări. În trecut mai îndepărtat sînt exemplul avansat glorioz către grupul studenților de la Paris, care, în februarie 1883, scoțea revista „Dacia Viitoare”, cu Vintilă Rosetti, Al. Bădărău, Constantin Mille și V. Gh. Morțun, viitori oameni politici și gazetari socialiști renumiți.

— L-ați cunoscut bine pe G. Călinescu?

— Am despre omul Călinescu citeva amintiri personale. Vă voi evoca numai una, caracteristică. Era membru-coraportor în comisia mea de doctorat. Lucrarea mi plăcuse, dar referatul său înțiriza peste măsură și se apropia examenului. M-am dus la dînsul acasă (pe strada Vlădescu) și l-am rugat să-mi spună dacă motivul întîzierii nu era cumva o formă de refuz. El a rîs cu risul lui total

Vasile Chinschi: „Spatul mioritic”

și subțire și mi-a răspuns profesional: „nu, dragă, nicidecum; dar dumneata filosofiei și o bibliografie ghelească pe care eu n-o pot controla fiindcă, fiindcă... nu știu englezește. Mai lasă-mi un răgaz, pînă învăț!” Era șiret și paradoxal, maestrul, dar i-am înțeles exigența exagerată. Mi-a trimis un referat excelent; el, totuși, nu s-a prezentat la susținere. Ralea și Vianu m-au consolat: „e cochet, ca o primadonă...” Istoria și critica literară pot fi uneori subiective; exigența profesională este însă obligatorie pentru oricine le practică. Călinescu era cochet și capricios, dar a fost un mare studios; vorbăria, despre „superficialitatea” lui e pură calomnie. A fost un intelectual-unicat și autorul unei opere-unicat, monumentale. El se oferea pe sine ca model. Judecîndu-l obiectiv îmi apărea și ca un mare actor pentru care „lumea întreaga e o scenă”. Învățăturile lui erau extreme de prețioase; deși adesea sfaturile sale nu puteau fi urmate decît „în spiritul, nu în litera lor”.

— Ați fost, între altele, primul redactor-șef (pe atunci se scria „redactor-responsabil”) al Sentei Tineretului. Ce concluzii ați dori să tragă un tânăr cititor de azi și poate un tânăr scriitor, din conversația noastră?

— Că Omul trebuie să rămîna sincer cu sine, fiindcă minciuna strică societatea împiedicîndu-i evoluția firească, adică progresul, și între oameni buna-involve. Conținutul peiorativ al cuvîntului „jezuit” a început să se răspîndescă astfel numai după ce un tânăr teolog, revoltîndu-se împotriva dogmatismului ipocrit al dascălilor și colegilor săi creștului la școala „Companiei lui Isus” fondată de Ighiaș de Loyola, le-a denunțat public principiile și metodele, redeschizînd porțile Reformei și ale libertății cugetului. În spiritul de avangardă al intelectualității noastre din ultima sută de ani, care a dezvoltat ipocrizia noii clase dominante, revoluția a fost inseparabilă de socialism, iar socialismul inseparabil de democrație.

Educația democratică începe cu respectul persoanei umane și cu egalitatea șanselor într-o competiție socială netrucată. Din clipa în care la un examen se promovează un candidat inferior celui cu merite recunoscute, democrația este prima lezată și după aceea urmează paguba instituției care îl angajează pe incompetentul favorit. Acest exemplu

Vasile Chinschi: „Pe-un picior de ploi”

merge de jos în sus, urcînd paralel cu pagubele întregii societăți.

Tinerii au dreptul să discute liber, să aleagă liber și să fie aleși în tot felul de posturi de conducere. Dacă nu o fac cu seriozitate și cu reală maturitate evică, opunîndu-se servitutilor jălnice de la periferia vieții noastre publice, societatea pe care și-o făuresc nu va putea fi mai bună decît aceea moștenită, marcată la rîndul ei de „moștenirile trecutului”. Căci ce fel de echipă de competiție poate ieși dintr-un sistem de joc pentru rentierii-profesioniști? Înțelegeți că mă refer la constiința socialistă.

În definitiv, ce le cerem? Să fie mai onest și mai harnici, mai buni decît media celor din mediul lor ambient. Și pînă la urmă, desigur, vor izbîndi. Dacă vechem la respectarea noilor reguli ale jocului și din partea coechipierilor.

— Tipărirea corespondenței lui G. Călinescu a dezvoltat intenția marelui critic de a anexa Istoriei sale o hartă care vădește atitudinea lui după

Dictatul care rupe din statul român Transilvania de Nord, atitudinea unui antifascist autentic. Nu credeți că aceste de neofascism reprezintă o formă de neofascism și că trebuie tratate ca atare?

— Nu am cercetat manuscrisele călinesciene, dar știu că marele profesor a fost un cărțurar integru și un patriot antifascist.

Există o tendință (mai pronunțată în ultimii doi-trei ani) din partea unor persoane mai puțin deprinse cu respectul adevărului și cu dialogul științific și mai înclinate să vocalizeze cu pasiună aria-calmonei (pe unde se poate și cu precădere în urechile cercurilor internaționale neinformate exact despre istoria și geografia acestei părți a continentului nostru), de pe poziția lor, încărcată de ura unei vane „măreții” frustrate, pe care niște profesori americani o și caracterizau ca provenind din „wishful thinking”, adică din „a lua drept adevăruri propriile dorințe”. O propagandă foarte costisitoare le introduce cu abilitate. — printre alte regretabile confuzii premeditate, — în circulația unor știri de presă, sau documente oficioase. Dacă nu m-aș auto-cenzura din pură decență, aș cita ca exemplu numele cuiva care a depus anul acesta un proiect de rezoluție în Congresul S.U.A. despre „genocidul la care sînt supuși două milioane și jumătate de unguri în România”, rezoluție respinsă desigur. Dar cine-l putea „informa” pe acel Congressman spre a face asemenea aserțiuni irresponsible? Și în ce scop? Vedeti dar, că prietenia și pacea între popoare are și inamici declarați pe lumea asta, în categoria cărora intră și neorevizionismul, din care nu absentează bineînțelese aspecte ale neofascismului contemporan alimentat și de unii factori activi din străinătate.

Eu cred deci că nu e bine să ne lăsăm antrenat emoțional în acest tapaj intenționat să creeze din nimic un „caz” și o „problemă”. Aș mai adăoga că textul citat (pe care-l dețin în fotocopie) mi-a fost trimis împreună cu o scrisoare indignată de toate minciunile astea, de către un jurist din Amnesty International, membru al unei delegații care vizitase România acum doi ani, în exercițiul atribuțiilor sale. Aveți să mă întrebați: ei bine, dar de vreme ce calomnia este limpede, pentru ce se mai insistă? Un mare autor dramatic a răspuns mai demult: „calomniată, calomniată, pînă la urmă tot rămîne ceva!”. Nu-i mai puțin adevărat că a întoarce mereu, creștineste, și obrazul celălalt, fără replică, nu ar fi o poziție totdeauna justă.

Sînt în relații colegiale excelente cu „omologul” meu de la Budapesta și am găzduit, recent, lucrările Comisiei mixte permanente româno-ungare de istorie, desfășurate sub cele mai bune auspicii; îmi îngădui tocmă de ceea ce susțin că exagerările inlegante și jignirile sînt și trebuie să fie excluse din orice dialog realist pe orice temă și prin urmare și pe aceasta. Sînt de acord că va trebui să cercetăm cu mai multă acuratețea științifică bazele, și scopurile ideologice neo-fascismului internațional, cu antidemocratismul și naționalismul ei irațional, și s-o combatem cu toată fermitatea, pe harta noastră și pe toate hărțile lumii.

— Reditarea istoriei literare a lui G. Călinescu vădește un spirit superior în repunerea în circulație a textului reditat. Grila croșetelor, care dovedește în alte cazuri supraînțelegerea unei mentalități anacronice în valorificarea editorială a literaturii române, a fost absentă. Nu este cazul să spunem un șloz ferm și programatic de la înălțimea actualelor concepții ale partidului în cultură, acelor mentalități? De asemenea, în spațiul literar se vehiculează termeni ca neoproletariat, neodogmatism, într-o manieră foarte confuză. Nu credeți că o istorie a ideologiei literare postbelice este necesară tocmai pentru a clarifica folosirea unor noțiuni precise întrebunțate tendențios prin abandonul contextual istoric specific?

— Sarcina editorilor noștri nu e dintre cele mai simple. Mi se pare corect și kolegial să le recunoaștem meritul de a îmbogăți cultura națională cu operele complete ale unora din clasicii români de temel și de a publica, în continuare, lucrări de valoare inestimabilă în completarea patrimoniului nostru, cu reditarea de interes fundamental pentru cunoașterea exhaustivă a istoriei patriei. Abandonul contextual istoric specific — cum spuneți, — a permis unor critici care nu prea înțeleg materialismul istoric și dialectic, să vrea să înțeleagă anapoda și publicarea prozei eminesciene, de exemplu. Dar nu vom sta în loc de ei. Pe de altă parte, e bine să nu considerăm „cărți fundamentale” și anumite lucrări a căror punere în circulație publică, fără un discernămint critic necesar, ar putea isca un nou conflict sau nedumeriri în ochii specialiștilor, sau să „dea lină de tors” răuvoitorilor. Dar o autentică cercetare științifică nu se poate totuși priva de a le consulta și cunoaște.

În ceea ce privește mentalitățile și „ism”-ele la care înțeleg că vă referiți, lucrurile stau nițel diferite și trebuie să le considerăm mai nuanțate. Vehiculații în limbajul unui arivism cultural cu surse lesne de regăsit în textele unor autori pe care azi îl considerăm intelectual din alie țări abia îl citează ca termeni de comparație, această hermeneutică-pe-dos cu pretenții „academice” apare desigur derutantă și cred că nu ar fi utilă o clarificare în cadrul unor dezbateri colegiale mai serioase. Tinerii care n-au avut posibilitatea să afle tot adevărul despre ce a fost și nici să se informeze exact despre ceea ce este sau nu mai este la modă în republica literelor, au nevoie de un studiu obiectiv pe această temă.

Viața politică internă și internațională a fost și este mult mai complexă decît o pot cuprinde niște formulări simpliste.

M. Ungheanu

Necesitatea reperelor culturale

Urmare din pag. I

cartografice, aproximativ exacte, ale Pămîntului deformație fiecărui în felul ei continentele. Există însă un standard cultural remarcabil al acestor poezii. Observația trebuie completată cu aceea că tînarul poet se raportează la cultura ca la o ambianță naturală a sensibilității sale. Acest standard de care vorbesc, dincolo de faptul că este o caracteristică dominantă, nu spune prea multe lucruri despre această poezie. Este o caracteristică vizibilă mai ales în plan stilistic literar și mai puțin în ordinea semnificațiilor de adîncime. E un punct de vedere, s-ar putea să greșesc.

Din această perspectivă mă pot formula o observație. Desigur că veleitatismul ofensiv e prezent oriund, dar nu impotura, nu incultura sînt azi termenii majori de opoziție ai valorii, ci cultura de minimă rezistență. Fie cea

dobîndită „după ureche”, nesistematică, aleatorie, improvizată, fie cea închisă într-o zonă de „specialitate”, în speță strict filologică, absolut necesară, dar nu mai puțin limitativă atunci cînd devine suverană în procesul creației și nu are decît puncte de sprijin minime în alte zone ale culturii și ale experienței umane. Amîndouă situațiile pot consuma elanuri poetice promițătoare inițial, angajîndu-le pe traiectorii care pot avea un succes secolar, dar a căror fundătură e ușor de întrevăzut. Prima ne poate descoperi încă o dată America, forțînd uși deschise, a doua ne poate transmite un reportaj strălucitor din Sahara sau ne poate deschide elegant și ceremonios uși somptuoase dincolo de care nu e nici o comoară. Ce înghițim pentru simplismul și simetria căutăta a acestei antitez.

A doua atitudine produce, cu rare excepții, o poezie obsedată de filia și de aventură verbală, o poezie de rafinament și lungie, ilstrăătoare sau o hemoragie verbală în care asociațiile se coagulează arareori în zone conotative cit de cit compatibile și omogene. În

aceste cazuri poetul manevrează cu abilitate figurile limbajului și construiește poemul pornind de la o strategie a expresiei ce cheamă întimplător după sine ordinea (sau dezordinea) sensurilor. Poetul renunță să mai controleze mîșcarea subterană a semnificațiilor, impunîndu-și doar obstacole artistice minime pe care le învinge cu trîndă sau cu grație. Receptivitate critică prin aceeași filtre și exigențe, prin același sistem de referință, o atare poezie primește sugărilor noastre și-i întreprinde astfel o iluzie păgubitoare. Dintr-un alt sistem cultural de referință o poezie de această factură își decodifică deficitul de vitalitate, de viațune, de frîză simbolică. Nu cred că trebuie să dramatizăm inutil, mai ales că o asemenea experiență poetică este în unele situații istorice fecundă, ruinînd inerți și mentalități, și reprezentată pentru creatori o ispită permanentă și seducătoare pe care și-o reprimă de multe ori dureros. Unii dintre noi sîntem tentați să acordăm acestor poezii privilegii de a fi expresia unei maturități culturale. Cred că menirea criticii este de a-i arăta limi-

tele înainte ca poezia respectivă să se simtă obosită de propriile ei vorbe. Depășirea acestui tip de poezie și a conștiinței artistice care o acompaniază, într-un orizont cultural mai cuprinzător, mi se pare a fi procesul în care sînt angajați poezii reprezentativi din tinăra generație.

Semnificative sînt însă și manifestările de excludivism care însoțesc aceste „inchideri” ale poeziei. Excludivismul estetic e o maladie mult mai gravă atunci cînd nu-și are sorgintea în temperamentul autorilor, ci în limitele lor culturale. Și e demn de atenție nu excludivismul cu motivație afectivă, firesc pînă la un punct, din partea unui creator, ci acela care își etalează opiniile într-un biindaț teoretic speculativ cu aparență de adevăr. Dacă el se află în conjuncție cu anumite poziții administrative atunci consecințele sînt considerabile și nu mai vizează doar mecanismele psihologice ale creației, mentalitățile private, ci cad mai degrabă în competența sociologiei literaturii. Deși poezii tineri se consideră — și uneori cu temel — a fi mai exponși unui atare tratament, sînt cazuri cînd aceste atitudini le anarhin chiar lor și le fac publice, cu o violență disimulată, dar nu mai puțin discriminatorie, în ceneclauri sau în presă.

Lipsa de permeabilitate și înțelegere față de o poezie de altă factură mi se pare a fi derivată, repet, din ingustimi culturale, din supracitate. Într-o proiectivă subiectivă a fenomenului literar. Relația vie a poetului cu toate planurile culturale îi corectează dreptat subiectivitățile, îi întreprinde energetic impulsul creator și îl cenzurează constant tendința de a-și hiperboliza opera. Comportamentul lui va deveni de maximă exigență și riguros față de sine, își va propune repere înalte, programe de anvergură, mari ambiții spirituale pe care le va realiza pe măsura înzestrării și a eforturilor sale. O încredere absolută în ceea ce scrii ilustrează un caz limită, este garantat de opera sa. Dar cu privire la poezia sa, la rostul și la valoarea ei poetul autentic se întreabă la nesfîrșit, nu dînr-o neîncredere cronică ce i-ar paraliza eforturile, ci pentru că această atitudine constituie una din condițiile sale de experiență spirituală.

„POEME DIN RĂZBOI“

Poet de sensibilitate etnică... Ion Petreache...

cum este Cielul morții... Ion Petreache...

De ce aș putea să plămădesc lucruri... Ion Petreache...

Paul Dugneanu... Ion Petreache...

CANDOARE ȘI PRAGMATISM

Fiște, decenul „obședant” este și istorie... Paul Dugneanu...

DISCURS DESPRE GINGĂȘIE

Placheta de versuri... Eugen Evi...

DISCURS DESPRE GINGĂȘIE

Placheta de versuri... Eugen Evi...

„A fi poet, poemul... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

Sever Avram... Eugen Evi...

tipatului Valahii, București... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

de! O urgență! Dar când nu era?... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

„Dan Simonescu... Dan Simonescu...

ANTOLOGIA Luceafărului

numele poetului

de Cezar Ivănescu

gabriela hurezean

P rintră extrasele din textele critice care i s-au dedicat și pe care Gabriela Hurezean mi le-a oferit într-ună cu volumul în manuscris **Drum spre morile de vînt**, descoperim aături de enunțurile generose și pertinente ale unor Ștefan Aug. Doinaș, Eugen Barbu, Constanta Ducea, Miron Blaga, Mircea Constantin și o unică propoziție: „Cine mai zice ceva despre Gabriela Hurezean?” (Dan Ciachir, *Senteia tineretului*, 6 sept. 1980).

Cum dramul de inteligență mândră la care însumi am acces uneori mi-a sosit că transcrierea întregii și ironia subtilă ce mi se adresează, mă fac să nu observă cum amare detașare autocritică, scepticismul și deriziunea cu care își tratează Gabriela Hurezean propriul destin literar. Poziționare ar cam trebui depășită căci e sterilizantă... Nu știm că a debutat editorial (**Proba de culoare**, Ed. Facla, 1978) când i-am citit mai multe poeme publicate în *Suplimentul literar* al *Senteia tineretului* și în *Flacăra*, impresionate prin siguranța tonului, adincime și acuratețe expresivă, muzicală, poeme pe care le-am regăsit în *Drum spre morile de vînt*.

Citită astăzi, **Proba de culoare** (ca și *Eclipsa Domniei Petri*) ni se pare o carte de o grație deosebită; posedând o naturală magie verbală, Gabriela Hurezean scrie cu acea ușurință halucinantă de ereditată a unei limbi vechi care se modulează de la sine, frumusețea versurilor ca și frumusețea fizică, fiind de evidență: „Se cîntă din Bach, neomenște, / înalt, magnolice ni se-ncemănă-n trup / albastru lebedă-n auz cum pribegeste / se-așează unei amiezii, cerele / din care orologii fragește se rup. // Elie acesta un timp peste sine / din nu știm care necuprîng căzută / cînd simțim că floarea hăului, în sine se atine / și creștînd sublim revine / prin carnea fructului nemăvăzută.” (Se cîntă din Bach); „Adumbrit răsîmpul nu desparte / peste rugul mult înmîrșmat, / puil de cocor și-a dezlegat spre moarte / iriși cu aurul pătat. // Jarba ni se-nunțea în ploaie / e un frig nebul sub coviltir, / ni te dor picioarele de drum pe ape, / nu te dor, o, frate Stanimir? (Cîntec în jurul focului)

Poemele din *Drum spre morile de vînt*, despruse de vraja originară a rostirii, au o claritate dureroasă, sînt mai articulate și tensionate deopotrivă de confuzie imperioasă și de ne-tracilitate: „Am venit din lumea improscată cu frig, / om bun — am spus și m-ai primit în casă. // Nu mai știu care din noi a minții / important e că frigul cel grișă din nou m-ai apăsă.” „Creșe arbori de căieci din palizi pereți / pianid pesti pleși / sau roabei de lîună, / oaspere-am fost, ostăieții sînt, / privește. Stăpîne, mie-ai friga cumună.” „Umbră se-ncemănă-n struna de urlet; / Ucideți zăvorul, pedepsea pe via, / răsare de zău și zidul cel negru / închide în sine un plîns nepermis.” (Opisthalize).

Mediența lată de interpretare a textului poate ucide un artist, cum și prezumția e la fel de dăunătoare. talentul nu poate totuși, are nevoie de mulți aliați.

Gabriela Hurezean, poetă foarte talentată și încă foarte tânără ar trebui să-și amănască de Eudeldaire, „încheia stăruie, / cum în spunea cîndva Al. I. Stănculescu lui Mihai Beniuc care toată viața a scris „în ciudă...”

neli / ajung pe uscat și prin vizorul cerului mă contempu cu dragostea nemărginită / voi inventa pînă miine confesiunea fără cuvinte” (Prada ideală)

Un poem magmatic precum acesta: „o umbră frazită ca un nerv otrăvit prin care nu se mai cunoaște de mult / obșnuitul mesaj dintre cartăclismele ciclice — ale vieții de-apoi / despre drumul exaltațiilor prin saharele friții despre legea de fier / grate căreia fîcțiunea domină logica și ochii unui invins fără saună / adică niște ochi care văd fără să fie văzuți și dispar înainte de murele festin / al raiului cînd printr-simplă mișcare / însuși aristotel îi leagă lantul necesității de git / sint todeauna termenul mediu în silogismele barbare felapton dafisi / și nu mai puțin în cele barbare stresand rexona și spes / o umbră frazită cum vomiaz să vă spun o umbră excentrică fadă / lingind cu umilință ferestrele hotelului hiton cheia / unui demont care își scrie în palmă măsura pantofilor / și se cațără în patru labe pe ziduri o umbră care despică în două / harta suferinței și curba de nivel a speranței locmal aflată / în punctul ei zero o umbră casantă ca marle mîtur morale, sublire și totuși la distanțe enorme putînd să acopere totul / pînă la limita universului respirabil la ora amiezii / imi coboară pe frunte / în spatele umbrei stau e-sint tenat și gîndesc fruntea mea / este o sursă luminescîntă în interior o palmă de os aderenț / la praful galactic și la cel rezultat / prin simpla periere a conștiințelor maculate cu care / intru în contact datorită unui prost obicei de a schimba idee umaniste / exact atunci cînd n-am nici o nevoie de mărunțiș se întîmplă / asadar la o mie de zăzari ca umbră să fie întunecată de tine / tu să stai în spatele ei și să fii umbra adevărată desli lumene / cu epiderma transfirie însă nu de ajuns / pentru ca o altă umbră chiar dacă o umbră fragilă / să nu ti se-aseze pe frunte / la fel cum o umbră fragilă există întotdeauna / în interior pe-nlepețina anică la subsoara lubit pe nichelul cel mai curat // o dovedesc cu prisosință silogismele barbare rexona și spes / în care ochii tăi au învățat să fie mijlocitorii odioși / ai oricărui fel de conluzii” (Barbara felapton dafisi) și altele altele din această mină carte a lui Corneliu Ostahie ne fac să credem în acest ton al combativității virile care poate întemeia un poet dealtfel excepțional înzestrat.

gabriela negreanu

Gabriela Negreanu a debutat în 1978 cu excepționalul eseu **Paul Valery și noi**, editat de Leonardu Edicita (Albatros), carte explicit poetica. „Măntoială și etichetele referite ale dicționarilor („Căltorul roman grăbit, care, din dorința de a avea o caracterizare succintă și precisă a lui Paul Valery”, ar consulta bunăoară un Dicționar al Literaturii Franceze” (Editura Științifică, București, 1972), ar afla că acesta este un „poet și eselist neoclasic”. Eticheta „neoclasic”, în locul căreia cu greu vei găsi o alta mai îndemnată de tot ceea ce poate fi considerat modern în zilele noastre plasează într-odată în secolul nostru în sfera activității...” (pag. 7) și apoi cu mai toate prejudecățile care n-au rămas decât în conștiința referitoare la cei mai fidei discipoli ai lui Mallarmé, Rezinandiu și demerul în ultimele rînduri ale cărții („Valery poate fi în întregime înțeles prin relația lui cu modelul Leonardo: scrierul, raționalist, lucid, umanist, poetul, filozoful, eselist, teoreticianul, clasicul și modernul, precursorul a o mie și una de direcții, se întîlnește în modulatăle de parcursul unei existențe ale acestei optului precoce. Dincolo de nuanțele pe care le comportă tratarea unor subiecte particulare, Valery semnifică o formulă esențială, care-l plasează alături de modelele perene ale umanității. Timpul nu numai că nu l-a afectat structura de rezistență, Valery rămîndu un mare moralist și un clasic al secolului XX. Nu s-a afectat poezile, în al căror timp contemporanii descifrează revelațiile unui baroc profund”.

Gabriela Negreanu, traducătoare inspirată a altor fragmente ilustrative din textele valeryene (amintind prin eleganța de stilul subtil al lui Parvan) ne lasă să credem că nu a ocotit-o nici tentația de a descifra „revelațiile unui baroc profund”, și chiar de a da o versiune românească celebror poeme ale lui Valery, este umitor cit de puțin s-a tradus la noi din acest mare autor care și-a exercitat influența (nu numai literară) asupra unei întregi epoci: era „modelul Valery” e greu de conceput stilul epocii interbelice românești.

După această primă carte care, prin informațiile insistente melodice, excurs scientis și fervoare a comunicării (armare a sîntului direct colectiv) umlește însușițile culgeri de texte impresioniste ale unor enciclisti de meserie prețnși critici literari, Gabriela Negreanu publică trei cărți de poeme. **Decorul și prezenta** (Ed. Cartea Românească, 1979 — tot debut!). **Elegii pentru sufletul inferior** (Ed. Eminescu, 1981). **Mototel-Rostogol** (Ed. Ion Creangă, 1981).

„Capriciile” din **Decorul și prezenta** și „elegiile” din cea de-a doua carte sînt emanția unei poezii a inexprimabilului, rostirea e tîlhoare după țacerea din care s-a desprins (ceea ce am vrut să spun / a trecut s-a-ntr-o pat unde / devorțe și acesă de transparență / mai curînd un câldar din piatră / jance, cu buze de arși / pleznite aș-năut / așteînd // acolo văzum operatorii îndreptați / de straniu suris al aerobioților / la trapez și / văzum / cea din urmă a noastră iubă / o taină / strecurîndu-se în virtul picioarelor / cu

Lucrări de Rodu Dărăngă (în paginile 5, 6, 7 și 8)

un deget pe buze” **Decorul și prezenta**, pag. 6), după inaudibilă muzică („concentrația și după o viață și / încă o viață vei putea auzi / muzică”. **Decorul și prezenta**, pag. 10) existența devorată de timp și apariția poezii ca un sir de morți totale din care mai răzbuc pipiureto reminiscențe salvatoare; simultaneitatea trăirii și celebrării actului existențial pare să fie obsesia profundă a acesteia poezii crispate în fața violentei concretului imediat, a disonanțului, a zgomotului de după „căderea” din brațele hăului, înconștienței / fantomale: „Am văzut / chipul tău ciudat / chipul tău cunoscut / chipul tău străin. / Vorbele tale ajung la mine / prin ceată. // Am văzut chipul meu ciudat / chipul meu cunoscut / chipul meu străin. / Vorbele tale ajungea la mine / prin ceată. // Am văzut chipul tău străin / vorbele tale ajungea la mine / prin ceată. // (Alb, **Decorul și prezenta**, pag. 32). Descripția sarcastică a realității ca „vîndecare” alienantă („a menține toate responsabilitățile concomitent, / copil și soț, suferi și prieten, / a onora copacii și gizele, ploaia și / melcii, / gonunchii și unghiile, creierul și / parul, / tubul de oxigen în perfectă stare, / ceasul reglat electronic, / urticul verde, / a funcționa eficient, bucată cu bucată, / chipul frumos al unei fete / ai cărei ochi nu mai acopesc / nimic / unghiile ei zgrice, inima ei zgrișă”, voce ei încrețea, / nici ei nici ei nu știu unde le moare iubirea, / ceva din ei ei clatină alinată și prelinge / pe mobile pe coșor, / în urma-i tablourile rămînd palide, pedale / stropii, / un salubancă a căzut din Căstopeea, / unui dintre noi n-au mai strigat, / a fi funcționari constințioși ai / propriilor tale / terții terapia realității contra iubirii” — (Terapia, **Decorul și prezenta**, pag. 26), e contrapunctat de cîntece-exorcisme, melancolice („treceam prin umbra deusa de pădure / răscifos, prîmîndu-ne-nelung / nu ne pășă de dincolo multu prete lung / și măzîm spre lea curțile pure / vibram la plus și minus / inufin, / și știam de prima sondă selenară / și pe cînd frunza se cospese-n vară / noi demonstram că timpul-i nesfirșit // intr-o tîrziu un corn a atîrpi / în frează surd pădurea stă ea piară / ne-am sărutat speriați și i-am dorit / deocînd dînto lecită de-odinioară // I-am dorit și astăzi, cînd prin ering / răsună corn tăcut și frunze plîng” — **Le bois amical**, pag. 41) ori pur ludice, această structură binară regăsiindu-se și în **Elegii pentru sufletul inferior**, care dovedind o fericită continuitate stilistică și formă în scrierile ei, scrie pe aceste linii „cele mai profunde și mai originale poeme scrise pînă acum de Gabriela Negreanu: **Empe-direce, Satyricon, Diogene, Lumea-n schimbare, Și frumosul? Spuneți-mi, Pe o diagonă, Intr-o lază anume, Stare, Chingile, E-hei-hi**... poeme care au înțeles și înțelegerea și înțelegerea prin tonul de adincime al interogației existențiale invadînd prețiozitatea unui discurs aluziv, livresc, adesea ermetic: „E-hei-hi / Ceior care au trecut peste prag / Melancolia nu ne mai este vrăjmășă // E-hei-hi / Că sînt lumle-o aută optzeci sau mai multe / Că tîm și nerînță-s totuna, că / totu e-o jale / Ceior care s-a întors viu din infern / nu-mi mai pasă, / E-hei-hi // Bietii neghiobi, căci nu am cuget adinc acei ce / Nădăduiesc că se naște ceva ce n-a fost mai înainte / Ori că moare ceva și pierce / ceior care totu e / Că tîm și nerînță-s totuna, că / Cine odată văzută, cine o dată simțită-i-a Miezul aprins, / Liber și pur și făr-de-amăgire / Călea-și urmează, / E-hei-hi...” (E-hei-hi, pag. 59) / regăsierea elanului lui pe jubilații diramabile prin rostirea sibilică, evanescent-muzicală (ciudată ciudată era lumina aceea / cu sori schimbătorii și nervoși / astupindu-ne fruntea cu somn cum odată / cețurile din Babilon și Chaldea / se mai lăsa uneori din povești / precum cețurile din Babilon și Chaldea / iară noi răsrumam dimineața și nervoși altdăta / se-ntr-un din ciudată lumina aceea // Amîni-ne-vom. Om de-om mai fi / intr-o altă lumina / (ciudată era lumina aceea) / înstrăinat, departe de noi / cum departe-s emul Babilon și Chaldea / precum cețurile din Babilon și Chaldea, / apropiate totu, departe de noi și nervoși altdăta / se-ntr-un din ciudată lumina aceea” — **Ciudată lumina aceea**, pag. 80), invenția verbală fecundă care înșiră viziunile onirice și imaginare din „romanul în prozaverse-uri” **Mototel-Rostogol**, ne îndreptățează să exorgete operii lui Paul Valery: „este o poeză care-și alege cu inteligență „exercițiile spirituale”, cărțile sale de pînă acum o împun alături de Grete Tartler ca o singulară oficiantă a unui lirism esențial filtrat de o autentică erudite profundă redindu-i cuvîntului plîntăta de sens aurorală.”

mari artiști încă în viață: Petru Aruștea, Traian Fălcușă, Dan David...

Mie greu m-a simțit de toate pentru că în acea poezie aproape și ermetism, nea preții moldavilor care de bună credință descoperim un termen esențial al poeziei: „a de altă parte m-a copleșit mîru Mihai Urschi, un autor care-și manifestă autentic pietate față de poezie asumîndu-și totu / medita clasicități și valorile imediate de la Urmuz și Gellu Naum la Mihai Ursachi, Virgil Marilescu și Vasile Vîlăduț; cu înscul de-a fi perempt mai inuți ca un zgomot în aceasta lume a zgomotului și a furiei, trebuie să-ți inventezi o muzică a ta și, contrar opiniei unor critici literari, cred că de la Fațion la Inima de raze, muzica specială care e poezia lui Liviu Ioan Stoiciu devenită mai personală: biografismul mitologizat din prima carte pîndit de o anume rigiditate melodică a aplicatelor e deosebit în *Inima de raze* în favoarea unei pure fluidității mentale transmitîndu-i discursul poetic, într-un inextricabil aliaz verbal: fragmentele de conștiință, poemul devine centrul genezei reinventînd existența (fantașica, asa-i, cînd te gîndești) comprimînd timpul și apîrînd pe scena unde se joacă o dramă, care, pe priveste și în care avem un rol (nu chiar pe scenă, mai prin culise. — nici nu conștientizăm că ni s-a relatat că ni s-a spus pe scenă, conteață să nu sufîm greșit / textul în care se resorabe lumea).
Mie greu mai apoi pentru că, în ciuda gramfonice în epoca jurnalismului, ered că o lecțură trebuie urmărită de o facere elocventă, exaltată ori reprobată, se deduce deci că sîntura critică valabilă ar fi cea orală... mută (preții și pentru mine de o cocheta nițel cu cei care ne fac oameni).
Fiindu-mi cătt de greu să rămîn „obiectiv” după lectura artilor sale și transmit sub această formă lui Liviu Ioan Stoiciu subiectiva mea incantare.

audire. / Și adăstînd pe coridorul timpului, / Să ascultăm tic-tacul universului...”) desi nu primose todeauna o fericită rezolvare expresivă, ne oferă însă garanția unei evoluții. Cum am mai spus-o și altdăta dintre acestia cei din urmă vîntii cître poezie unii pot ajunge cei dinții.

mihai culman

Mihai Culman, cercetător științific și custode la „colectiile speciale” ale R.S.R., din Biblioteca centrală de stat din București, membru al „Cenaclului cenaculurilor” din București, ne-a încredințat volumul său de poeme în manuscris, **Nisipul pleșii** (pe care o transmitem spre a fi editată de editura noastră prodigioasă activitățile culturale, care în urma sa, uneori neconștient că ni s-a propuna o carte de poeme: „Absolvent al Conservatorului de muzică și artă dramatică și al Facultății de filologie a Universității din București”).
Debut în poezie la vîrsta de 14 ani, în perioada 1942-1944 la revista *Hicului*, „Ch. Chitru” din Craiova și în revista „Prietenul copiilor” (tot din Craiova, condusă de poeta Elena Farago).
Frecventează salonul literar al poeziei circa 1940. În acest timp cunoaște o intragă pleiadă de scriitori ca: Victor Eftimiș, Ion Popescu-Puturi, Dumitru Corbea, Ion Pas, Mihail Cruceanu, Eugen Paul și Silvia Constant, C. D. Paștiate, V. Paleologu, Dem. Basarabeanu etc.
Mai publică în această perioadă în „Universul cultural”, „Căntărilor pentru tineret”, „Ziarul stîntelor al călătorilor” din București.
În anii 1944-1947 publică poezii în revistele „Meridian” condusă de Tiberiu Ilescu, „Ramuri” condusă de C. Soban-Făgețel, „Gînd și slovă oltenescă”, „Popas literar” precum și în *Ziarul „Inaltul”,* organ al comitetului de partid, județul Dolj.
În luna septembrie 1944 debutează ca actor și poet pe scena teatrului național din Craiova, într-un spectacol de succes, organizat de organizația locală a Apărării patriotice din Craiova, unde recită poezii revoluționare din G. Coșbuț, T. Arghezi, E. Farago și originale pe care le va rosti în organizarea „Apărării patriotice”, și în spitalule din Craiova, cu rîniții de pe front și în fabricile din oraș.
Inițiază și conduce o serie de festivaluri de artă în cadrul U.T.C. Jud. Dolj și „Tineretul progresist” jud. Dolj, ca: „Festivalul I. L. Caragiale”, „Festivalul tineretii”, etc, unde recită poezii originale și interpretează roluri importante.
În anul 1946 este încredințat ca actor la Teatrul național din Craiova (director poezii Geo Dumitrescu) unde va interpreta roluri de comozitie ca: Ion din „Năpasta” de I. L. Caragiale, Harpagon din „Avarul” de Moliere, din Fr. Copce, Carl Czapek, Garcia Lorca, Ștefănescu-Delavrancea, G. Ciprian.
În anul 1946 scoate de sub tipar placheta de versuri „Trepie” cu o prefață de scriitorul Elena Farago. Carte apără în regie proprie la Tipografia „Speranța” D. St. Dinco, Strada Madonna-Dudu, Craiova.
În anul 1947 scrie piese de teatru progresiste într-un act pe care le regizează și interpretează cu un colectiv de tineri în cadrul „Teatrului popularului” al org. U.T.M. județene Dolj.
În anii 1950-1954 este redactor la ziarul regiunii I-a militare, revista „Urzica” și colaborator la ziarul „Știința tineretului” din București.
Scrie, colaborează și regizează scenete, piese de teatru scurt etc., împreună cu scriitorul Nicolae Ștefănescu. Majoritatea au rămas în manuscris din cauza încetării din viață, la cîntăritura și regretului scriitorilor de care le lega o prietenie de circa 35 de ani și al cărui deces tragic l-a afectat profund.
În cadrul unei prodigioase munci de profesor și activist cultural scrie texte pentru brigăzile artistice din București.
Publică diverse articole și poezii în revistele „Magazin istoric” și „Caietele inedit” etc. din București.
Poemele sale de astăzi organizate în mai multe cicluri (**Perpetuum Annar, Infringerea zellor, Raiul în flăcări**) sînt dominate de un sincer patriotism transcris în versuri pline de emofie: „Vesperi li-au incins / cu ledură fruntea. // Deasupra ta / nu apune soarele / căci săva / nu o poate rispi timpul // Eu cred în tine / ca-n binele oamenii // Taina măreției tale / stă în jertfa muncii / de pe cîmpii / și din mine / din fabrici / și laboratoare. // Tară cumună. // În hotarele tale / se încrustează / semnul dirz al păcii. // Sore tine / și ARHITECTUL PĂCII / vin soli / să admire / leagănu-l-tar / al omeniei tale” (Tară).
O certyă cultivare a aforismului l-a format gustul pentru lapidaritate („Clipa / ploioie / ca o luminare, // În jocul ei / se tes / broderiile / cugetului. // Zburam / cu fluturii / pînă la moarte”) cele mai frumoase poeme ale lui Mihail Culman sînt notațiile precise încheiate printr-o sentință finală: „Nori / curg / în rădănițele / pămîntului. // Arcul / multicolor / din ochii / înlăcrămați / ai mortilor. // Oamenii / poartă moartea / ca pe o medalie / a vespicietății” (Medalie).
Nu ne îndomlă că Mihai Culman va găsi editorul atent și sensibil care să se aplice peste această carte a sa.

petru n. popescu

rabist, traducător intermitent de poezie (publicat de Steaua și Luceafărul) Petru N. Popescu scrie o poezie simplă („Lanuri galbene, unduinde, de griu / snăruite cu maei roși aprinși / inimi pilipinde de jertfi și iubire, / Potire neînțînate, cu sînge de eroi, / Din care se împartește in-

liviu ioan stoiciu

Mie greu să rămîn obiectiv după lectura celor două cărți de poeme ale lui Liviu Ioan Stoiciu (*La faună*, Ed. Albatros, 1982). Cu atât mai greu cu cît acest picior moldav uezăță (de toate mijloacele de seducție în masă. În sfîrșit, din mica mea biografie, textual autopopozitiv anexat la finele primei cărți de debut (de „debut” — plătînd această exprimare „primă cărți de debut” căci s-a văzut în cazul Gabriellei Negreanu că se poate debuta și la a doua carte — aa, da, mi-a reinviat în memorie chipurile dragi ale unor

PREMIILE REVISTEI «LUCEAFĂRUL» PE ANUL 1981

MARCELA MARIANA MILCU

Nona laureată a revistei „Luceafărul”. Marcela Mariana Milcu, mi se pare a fi una dintre „descoperirile” demne de toată atenția circumscrise așa-zisei poezii feminine din ultimii ani. Remarcă în chip special, la această foarte tânără poetă, fericiul impact dintre ceea ce s-ar putea numi ingenuitatea modului de a simți și trăi problematica vieții prin poezie și conștiința necesității de a sumare a unor exigențe specifice actului creator propriu-zis. A enunța în asemenea termeni chestiunea poate părea, la prima vedere, destul de general, căci, la urma urmei, este greu de conceput că ori-

care alt începător într-ale poeziei gândește și acționează într-alt chip. Important este însă că în cazul Marcellei Mariana Milcu un asemenea lucru este realizat în „produșii” poeziei revelatoare prin tensiunea afectivă și intelectuală încă de impactul în cauză. Aș spune chiar că cele mai bune dintre poemele ei rețin prin „spectacolul” acestui tip de confruntare prin excelență umană, implicit artistică. De aceea, sinceritatea poemelor semate de Marcela Mariana Milcu tinde a fi în egală măsură feminină și estetică. Este, deci, la polul opus, atât impudicelui frustei aproape viscerale, cât și excesului de cerebralizare și abstracți-zare, maladiei prezente, deopotrivă, în poezia multora dintre exponenții de dată mai nouă sau mai puțin recentă ale genului. Dacă e să ne raportăm la un model, aș spune că fluidul de abundență sensibilitate feminină trecut prin rețelele reflexivității și, mai ales, supus rigorilor „zecișit” ei mai atent „lucrate”, într-un anumit fel, constituie date ce trimit, de pildă, la structurile poeziei Magdei Isanos. Aflată sub asemenea favorabile auspicii, linăra poetă merită deplina noastră încredere.

Nicolae Ciobanu

Am rămas aici

Deasupra capului : o sabie de stele ; jur-impriejur, pereții ca de cretă...

In trup e o mișcare... ...e o mișcare-n trup... ...ce-ndeamnă la cadere...

Acel-care-există-fără-să-se-ivească se simte-n partea dinspre zi a nopții — din noapte îi vorbesc să se arate (n-am apărut niciun, mi-ar spune — mi-ar spune de-ar vorbi).

Acel-care-există-fără-să-se-ivească se mprăstie în lucruri și descrește...

Odaia mea e rece și e albă ca printr-un por al unui os respir și sufletul se vîndează-n tăcere — căci am rămas aici

de suflet să mă vindec, Celui-ce-vede-fără-de-privire să mă rog, plecîndu-mi fruntea.

Am rămas, aici, Figlia Hipogeei monahă tină, blindă, străină în

Cesareea.

Invocație

Înotător într-o mare ce îngheață treptat iubitul meu, iubitul meu a plecat.

Nimic lingă mine nu mai viețuiește — un arbore m-atinge și se ofilește.

Zic : rădăcina de pom, rădăcina uscată, mai usucă-te pentru mine o dată.

Fructe

Fructe sărace-n prospețimi Cum cad pe casa mea și sună în noaptea asta fără lună în care am uitat să fim I...

(Tu, mult mai jos îmi stai de cosă, Eu, albă toată, s-nemireasă...) Lujeri uscați, se slăma zorii Crucificați pe filigori...

Fructe sărace-n prospețimi Bat în acoperiș ca ploaia Și mi se-ntunăc odaia De zorii acestei pustii.

Te-aș întreaba

Buzele măștii gura mi-o sărută. Oglinda — plin de poște ochi orbind Privește scena cu-o plăcere mută Prin fastuosu-i scorojit argint.

A cui e fata asta calcinată Și ochii tăiați înțepi, prăfuiți Și sărutarea asta dezmițată A gurii ce se scurge printre dinți ?

A cui e fata asta mișcătoare — Parcă fierbinte fum s-ar ridica Și-ar văluri obrăji roșii de sare — Pustiu de foc ce-ntruna s-ar usca ?

GABRIEL CHEROIU

Din poezii publicate de Gabriel Cheroiu, sporadic, în „Luceafărul”, mi-a fost destul de greu să-mi fac o părere în legătură cu versurile sale. Pe om, pe tânărul, l-am cunoscut la o seziătoare literară, prin părțile Bărgănelului. A citit atunci o poezie, o singură poezie, speriat parcă de impenetrabilitatea lui Ion Gheorghede, de față și în vervă, ca și de dorința de a se face auzit al poezilor locali. Sfințios, rezervat dar nu timid, alisind, în ciuda juventutii, echilibrul siguranței de sine. Am avut apoi prilejul să citesc o selecție mai bogată din poezii pe care le scrie Gabriel Cheroiu. Poetul rimază frumos, în vers clas-

sic, bine cadentat, atent la sonorități și la nuanțele semantice. O anumite gravitate, de bun augur, se face simțită în versul său, traducînd — dacă nu cumva gresesc — responsabilitatea în fata cuvintului scris. La fel cum, fără efort, se pot deslăși în poeziile sale ecouri — la nivelul motivelor și al lexiciiului — din Goga, Blaga, Ion Gheorghede, Ioan Alexandru și Adrian Păunescu. Fapt normal la un începător de drum și, ea urmare, tolerabilă față vremea cit ecoul nu se substituie în totalitate glasului propriu. Și, trebuie spus, Gabriel Cheroiu dovedește că are un glas poetic propriu. Încă în formare, falsind

uneori, dar călîndu-se impetent, cu o reconfortantă bucurie a cunoașterii. Originalitatea sa — cită este deocamdată — stă în aliajul dintre patetismul gesticular și transparența calmă a meditației. Aflu cu plăcere că revista „Luceafărul” îi deoerneză unul dintre premiile sale de poezie. Mă asociez gestului și-i urez lui Gabriel Cheroiu : bun venit ! Orice întîmpinare, dacă nu este searbătă convenție (și nu este) înseamnă și o asumare. Îmi promet, de acum înainte, tinărului poet totă atenția de care sînt în stare.

Valentin F. Mihăescu

Noaptea cailor

Îmi odihnesc tăcerea pe-o mină de otavă în podul iernii încă amirosind a flori, la iesle cailor ard într-o lumină gravă cu soarele de cîntec aprins la subsoari.

Stau caii fremătînd de nerăbdare, iar pegazi albi le bubule prin gînd, pămîntul li se urcă pe picioroaie și li cuprînde-n trupul său pe rînd.

E bîciuită noaptea de nechezat nebul și cerul se trezește rostogolit din șu, nu s-a născut lumina din răgete de tun, ci din copită aspră, puternică și grea.

Vin zoriile călare pe armăsar în spume și finul mă cuprînde fierbînd pe dedesubt, se nasc în stăpe caii necunoscuți de lume, neholdinți, noptatici și cu căpăstrul rupt.

Oasele lor, pe cîmpuri, dau muguri de rugină și caii lumii ară ogoare fumurii, din brazde urlă lupii a frică de lumină și lepe nasc în grajduri durerile lor vii.

Mereu în ham, sub pinteni, sub bici și sub blestem, doar noaptea cailor lumii de moarte nu se tem.

Clopot

De noapte, baciul s-a dat focului.

Prin poarte curge luna luncată-n rîu.

Ciobanii dorm în tîndrele mișoase, iar somnul le ajunge pin' la brîu.

Strunga adoarme ca un cal în hamuri, tîlîngile cu limbile-amorțite, se-aude miera ierbit picurînd în stîna din cașii mari, cu miezurile rotite.

Străfulgerat, un miel aprinde sfînt o candelă în clopot de pămînt.

Cîntec în toamnă

la calul de căpăstru și să pornim, bătrîne, pădurea ne așteaptă albind spre Cămineț și văd cum arde pe Dalna cărbunii vii în stîne și-oș vrea să-mi spuie povestea cu cel dintîi mistreț.

Și cine sînt eu, doamnă, cine sînt — Această piele — crustă de durere, Aceste oase — descărnat pămînt Și-această inimă mustind de fiere ? Te-aș întreba din nou, dar n-am putere.

În cerul ca un scut străpuns

Un cer sălbatic se deschide, în ultima lui stea priveșc simulînd înțelegeri astrale, despletind depărtarea. Alături : lumea roz și verde, cu trupuri de ființe care curg oîdoma apei. Într-o albă așteptare rîmin — cîntur, iarbă presată — și ochii mei dau roată priveșișii întunecimii (Oglînda feului se sparge în așchii aurii). În cerul ca un scut străpuns văd pale păsări aripînd și țipete aud cum cad.

El

Poartă pe trup însemnele jartfei. Cînd merge, se apleacă-ntr-o parte. Un ochi îl ține aproape închis, îi tremură gata să-l scape priveșișea biruitoare : Apocalypsis. Are semne de cutit la picior și la inimă respirația — sufletul lui — i mantie aripată învăluie lumea și mă învăluie. (Fiind vorba de mine : eu îl iubesc — asta înseamnă ocea smerenice cu care cred în divinitățile ce emană din el).

A venit un nor

A venit un nor deasupra casei mele — înăuntrul lui era odinc — S-au întrerupt muncile cîmpului, oamenii l-au privit rezemați în breslele sunătoare cu care chemoau apa — o tulburare de sunet și foc îndepărta cerul ; mi-am auzit capitul cum cîntă, apoi plînge, apoi adoarme-n leagăni și încă plînge-n somn

A venit un nor deasupra casei mele ca o pasăre s-a prăbușit și ca un uliu s-a ridicat.

Într-un ultim spasm

Licăriri umbriătoare, duh el umezelii pe tumuri. În vasul dezgropat se-ncepse călînirea apei, cea aurită dedesubt. Mă ogîndesc ; îmi spîl fata. Din ce unghere ale timpului veniți voi, tropote pe sub pămînt ? Monezi lustruite, lăra față ori revers îmi smîlțuiesc brațele, funingini luminoase părul mi-l sting. Din lună se revărsa cloceitoare străluciri — flacăra pare neagră, într-un ultim spasm sfîchilese aerul.

Singur în primăvară

Memorii străbunilor mei. Pantelimon și Anastasia. Mi-e singur pasu-n gîndurile de sus, în munții mei albiți de flori, acasă, și o brazi căzuți începe să-amiroasă tot ce-am fi vrut și n-am știut de spus.

A bate toaca cu pomit gotcanii și-a nins și nu mai ninge peste ei, lăsîndu-i tot mai negri și mai gri, și poarte-n aripi liniștea și anii. O, biîndă inserare și-mpăcare, doar caprele și cerbii mai aprind cîte-un colind de sînge și argint în toată astă umbră de ninsoare.

Mă uit prin pușca Moșului la cer și luna arde grav între cocoașe, dorm drumurile toate spre oraș și eu sînt puilul vostru cel stînger.

Bunule-bun, la toamna care vine să mergem iar pe Dalna s-ouzim cum rag toți cerbii sus, în fîntîrim, prin munții noștri gri de pustii.

Tămiia nopții curge pe pereți și laptele din grajd mă dă afară, zua se frînge într-o căprioară, iar voi cu munții voștri rîmineți.

Postum

Și sînt singur cum poote-a mai fost doar Pămîntul în ziua dintii, se-nomnă și-oș fi vrut să rîmii să-ți învăt un suris pe de rost.

Se făcea că pășim amîndoi braț la braț și-nelung ne privim, era toamna pustiu fîntîrim unde morți se plîmbau cîte doi.

Tulburimea creștea împriejur prin culorile încă în lapte, se născuseră primele șoapte legănone de-nlîie guri.

Și plutea disperare și fum dinspre muzica frunzei, amurg, din copaci începea să curgă polen alb cu vîșmînt de scrum.

Publicăram ninsoarea postum.

ION ZUBAȘCU

Ion Zubăscu este un poet frust, ciopînd în vaste blocuri de limbaj. Dintr-un poem de mari dimensiuni, publicat nu cu mult timp în urmă tot în revista „Luceafărul”, înglobînd în suvo-lul vastirii mase lingvistice în formulări memorabile dar și fragmente prozice, m-a izbit forța unei brutalități, de iradiere poetică emanînd parcă dincolo de cuvînt. O energie descătușată se manifesta într-un discurs violent, despre condiția poetului într-o lume nu mai puțin dură și violentă. În „Omul disponibil” — tumulul fiintei este „îmbliinizat” sau cel puțin disimulat

și canalizat în altă direcție. Dacă în poemul amintit operărituina lingvistică se desfășoară pe orizontală prin înglobarea diferitelor nivele lexicale într-o înaintare uniformă, acum efortul se desfășoară pe verticală, pometul încercînd să trezeze în straturile arhaice ale cuvîntului. Rezultat un eseu liric în care sînt parafrazate, citate și interpretate forme străvechi ale culturii populare (foliole și rituri legate de sărbători, motive mitice, balade), pasaje și sugestii livrese (Miron Costin, Ion Helade Radulescu, Nicolae Densușianu, probabil Ovid Densușianu cu Viața păstora-răscă în poezia noastră populară, Vasile Pârvan, cu

Gețica, etc., etc.) dar și surse de colportare. Unitatea este asigurată de coloratura lirică a enunțării (metamorfozarea noțiunilor și sintaxa poetică) și de acel suflu interior, pasional care răzbate din frăirea unei idei obsesive, imperioase, în sfîrșit exteriorizată. Și nu în ultimă instanță din îngre-niozitatea și fantasticitatea ipotezelor. Mărturisesc că nu sînt un admirator al acestui gen de serieri, hibrid lirico-științifice, dar talentul lui Ion Zubăscu pe care îl dorim reintror la poezie pur și simplu, este evident și în astfel de producții.

Paul Dugneanu

Omul disponibil

(Poem dramatic. FRAGMENTE)

Motto :

„Leg ca un testament discipolilor mei, de nu voi putea eu întreprînda și termina această mare și alogică epopee, să o întreprînză el ; voi avea o pune pe scenă toate duhoarele infernale răscolindu-se asupra geniului și virtuților cerești și vor face o comedie în adevăr divină, flageind viiturile și regenerînd pe roman. Oasele mele vor trăsni din mormînt la versurile lor, și sufletul meu plin de urgie divină va deveni maza lor inspiratoare.”

ION ELIADE RADULESCU

Do, vor fi Munții Carpați, hei, voi muntilor, cărușilor și desigur, desigur, sub poala de codru verde mitil fac mi se vede. În mijlocul plaiului la umbrata raiului va fi focul. Neaportat Focul Viu. Flacăra, vatra, cenușa. Deaparte cenușa și oasele. De cealaltă parte, Frumosele. Focurile de Sînzineta pe spîndirile munților, de-a lungul izvoarelor, la hatoarele dintre oameni și fiare. (Se iau două lemne foarte uscate, la mijloc se găuresc și se implîntă-n pămînt ; între ele se pune un sul, pe el se înfășoară o ață, o funie groasă de cinap. De capetele ei trag doi oameni, răsucesc tot mai repede sulul și lasca din cele două găuri se-aprînde). La Sîmădru, la marginea satului cînd turmele se răscoală pe munți și rîii se osimbresc, cocoșilor li se dau poame și colăcei și pină noaptea țirzii gioacă oamenii în jurul mormanelor mari de cenușă (Se pomenesc roții).

Focul de iarnă cu cracul Crăciunului adus din pădurea de carpen (copii sub șapte ani, fecioare cu păr despletit și bătrîne ne-prîhănite) să ajute puterile timpului la trecerea în celălalt an. Apoi cel de Singioz, de purificare a tîmurelor și păcurarilor peste bradul aprins, la urcarea în curătenia primordială a munților. Focul neamului nostru purificînd aerul, cerul, lumina, dînd un sens întunerului putred de ani grămădit în coahore de ceruri peste ființă, semintele și rădăcinile noastre, dînd un sens, un răspuns decisiv stelarilor din inalte, tremurătoare abisuri. Mare ești, codrule, și mureș ; Mare-școdrule și mureș — zicea moșu în zori și se ducea cu lopatu de piatră (iar mai țirzii cu lopatu de bronz) în codrul cel mare-șmureș să curețe locu, să-l lumineze, să lăzuască o poiană de sub puterile codrului și în oașul acela își dura curtea curată. Locașul. (Curțile dorului său). O vatră. Focul Viu izvorînd cîte ceruri, iar pe lângă vatre, ceilalți cu viața lor se făceau unorii de poveste, se făceau chiar de toată minunea. Onorați boieri de casă, familie, personă aleasă, ne primii colînda noastră despre o mînăstire mare cu nouă altare, cu nouă altarele, cu nouă praguri, cu nouă prăgurele, cu nouă scaone, cu nouă scaoanele și așa mai departe, în care la altarul cel mai mare slujba sfîntă cîntă cîntă ? Tău un Zău șon Dumnezău (alt personaj decit Saboath, dumnezăul creștin) ? Vasăzică Dumnezău Zău în ascușitele noastre biserică de lemn cu altare de piatră (care al noibii ce seamănă cu niște cosmonave americane) ? Și fiindcă tot veni vorba — la noi vorba vine de pretutîndeni, ca moartea : zis-o mama că m-a scoate de la rele de la toate, de la două nu mă poate : de la vorbă, de la moarte ! —, dacă tot veni vorba... Sculași, sculași mari boieri (sau oieri, e tot una) de vedeți lumină-n ceruri cum răsăre ca șon soare, da nu-i soare răsărit cî-ă chile de argînă, chile întunecoasă pe dintot-tiu-ri cu mătasă. Nu, Zău ? Păi asta chiar cî-ă navă zburătoare, ce spuneți, domnilor ? Nouă ne-a venit chiar în clipa aceasta ideea să scriem o frumoasă lucrare despre extraterestrii care au coborît în colînizele noastre. Vorbim seriile. Avem în minte, acum, o mulțime de argumente fantastice. Mai primii o colînda ? Colo-n colo-n sușpre zare în dreptul mîndrului soare este-o masă rotelată de ingeri îngepurată. Ingeri cînd mă vîduză mare rugă-n ceri fîcără. De ruga lor cea mare pomii-n rai să călîtare, de trupini să depărtare, de virviri ș-apropiere. La anu și la mulți ani !

În poiana din codru, jur împriejur altarelor — casele îndesate, satul întreg. Iar de la Focul cel Viu pe care păcurarii, curății, coratarii (vezi Core din alte mitologii) îl păstrau zi și noapte nestins pe altarele mun-

ților veșnici, în sfințe locașuri de stîne, focul nostru care răspunde de pe pămînt mîriului soare din ceruri, vom numi soarele de asemenea cu numele lui de demult : Domnu Mîndru (Mon-Andru) — Dumtru sau Mitru sau Mitras (Măndru ciobănel, tras print-un inel) și Manea-Manole. Omul și Muntele Omul, Cali-Manu (și Cali-Măneasa) și amintirea în grai viu a primului tînîne strămoș care a călcat pe aceste pămînturi : Măi Măndrule. Omule, samăna-l-aș Numele să iasă ca florile pin lăte grădînilor. Și a ieșit. Greu, greu, dar a ieșit. A ieșit chiar prin toate grădînilor. Din viața lui ne tragem și noi cei care vom numi acum cerul cu numele simplu Ion. Cerul nostru lon în cine mai știe ce tainică legătură cu Hyper-ron, cu Deu-Kali-ron (străvechiul părinte al grecilor), cu ionenii și alții. La noi toate trebuie să poarte un nume, toate au un nume dintîi peste care vomurile s-au scorojit astupîndu-l cum astupă țărîna un ciob hîrbuit de ulcioar.

Tot ce mișcă-n țara asta (Riul, Ramul) ne este rudenie foarte apropiată, de sînge, frate sau soră, văr primar, văr primară (Vrească : primivară) sau cel mult soț sau cusu-r, nănaș sau mătușă. Cum zice și horea ceea : lume, lume, soră lume, nu știu cine țeo-n pus nume. Ba da, știm ! Noi țeo-n pus nume demult, ehehei, tare demult, să tot fie o bună bucată de vreme și-o întreaga poveste, dacă mai știe minte de om pămîntean cîde bătrîne-ș poveștile ! Lumea întregă e sora noastră (mai mică — de vreme ce noi l-am pus nume), SORA cu care SOARELE se ÎNSOĂRA în ficcare zi, codrul ni-i frate, cerul lon ne e tată. Măicuța bătrîna : țîrina și țara unde am mas și-am răs-mas, unde mînem, vom mîne și vom rîmine și astăzi și mîne și poimîne și veșnic. Amin !

Materia (Mater-Rhea) pe care-o numim de asemenea în graiul străvechi Mamaria : Ma-Rhea (Maria), Mărea sau Mara. Maria sa, mare, materia Mate !

Iar timpul — nu tempus, ci ORI ! Cum zice moașsa lleana citeodată : „Omă bună și de omenie, dă-ți în ori !” sau : „Îmi vin ori într-una ori să mă sui pe munți cu flori și-acolo să mă omor !”. Mă trec toți fi-orii prin carnea limbii române — aora ființei în zorii istoriei noastre. Zorilor, surzorilor, zorioare-sutoroie, și ; zoi, zoi, cîmpuț cu flori. Oj de cite ori vom avea vreme distulă vom vorbi între noi despre DOR că-n doara tăcerea și moartea cuvîntelor. Noi ori-cum, nu vorbim într-o doară și ori-cine (oricare, oriunde, ori-cînd) va cuvînta despre limba română este dator să vorbească în dorul graiului primordial. CUVINTELE NOASTRE SÎNT MITURILE NOASTRE ! (— și cred că puțin limbă de pe fața și dosul pămîntului se pot mândri cu o asemenea strîgătură). Ori, noi nu argumentăm deocamdată nimic, nu facem aici un tratat de lingvistică ci doar o scurtă expunere, acum doar ne încăzim oasele, carnea și mușchii stătuti de atîtea milenii fără prea multe construcții pe măsura puterilor limbii române, ne bătuim palmele pentru imensele pietre ciclopeice pe care le vom ridica împreună, ne antrenăm circulația singelui, bătăile inimii și mai ales așchii. (Suma tuturor sacrificiorilor pe care le face o limbă pentru a duce cit mai departe un mesaj ancestral : frumusețe și moarte, dar noi sîntem vii. Iuvenes dum summus. în viață, în această TRADIȚIE PRIMORDIALĂ NUMITĂ VIAȚA. viață, definitiva viață. SUPREMA ISTORIE.

NOTĂ : În cartea din care face parte, poemul are lista și o bogată listă de însemnări în care se fac toate precizările necesare asupra citelor, parafrazelor, prelucrarilor și izvoarelor documentare cu care intră în consonanță diferitele nivele ale comunicării.

Adunînd din țărîna

Nu se mai împlîni nimic.
Daar uneori spaima coboară.
Daar uneori pămîntul se îndoia din trunchi.

Bucăți mari de vis

Cad bucăți mari de vis din tavanul templului înveninat al sufletului.
De mult nu mai curg ploii umezale-ncăperi.

Scenă pentru vinderea sclavilor

Cum ați putat îmbătrîni albi trandafiri —
Dădeți cite-o petală-nșingerață de fiecare lacrimă ce-mi luneca-n obraz.

de trandafiri uscățîi
Sînt obligat s-aud cum se desprind
și se împrăstie clivele-amintirii
sub fugă și mișcare capîrîna dimineața.

Întîlniri desperade

Mă întîlnesc zilnic cu voi
Deși nu se mai poate!
Deși erați plecați parcă la paris, la delhi, la „lins” —

Purpura amiezii

Imi mai aduc aminte vinul alb
cînd degustam cu țară adăpîșii
și spun acum că gustu-acelui vin
ați de răcoros noi venic l-am pierdut.

voicu olari

„Poezia lui Voicu Olari recompuie un univers intim, înșingănaț, care se complice în propriu-i anonim ca un iluzoriu și liberat spațiu al autenticității.

Cezar Ivănescu

„Rezultatul unui obsesat proces de esențializare pare a fi lirica de acum a lui Voicu Olari. Poet de incontestabil talent nativ, însă, mi se pare de o ca totul țesută din comun rîzurositate...”

Artur Silvestri

Parabază

(TU, DE PILDĂ, MICUTULE...)

Ah, dar absolut nimic n-ați rezolvat
de cînd am murit noi,
vor urla poeții anticîi tu, de pildă, micuțule
erați conștii că e ușor să fii poet.

Sub impresia scoicii copil

La adăpostul nopții
nepăsătoare coboară ceata
marea ce înundă bătrînele grădini.

Numai aici

în miezu-i tot mai udat
otrava vieții roade
cu fiecare clipă.

FRUMOSUL CA LIMITĂ A VIRTUOZITĂȚII

Prima impresie ce o declarasez recenta „personală” a lui Radu Dărăngu (sala Gallica)
este aceea de alcătuire eterogenă; un fel de adunare de pinze pe simențe ce evocă, pe un anume plan al memoriei noastre, pitorescul indicibil și pauper al cheiului buchinștilor pariziени.

Imi va fi dor

De o viață umbra mi-tînd
de-a lungul zidurilor
am vegheat-o
am simțit-o mereu
prelingîndu-se caldă
catifelată ca o femeie.

Voi fi singur imi va fi dor:
cînd cădea întinericul
se trăgea lîngă mine
și-mi șoptea în ureche:
lubește pe cel ce-ți întinde o mînă
prelingîndu-te pe cel ce-ți întinde un deget.

Va veni clipa — poate atunci
cînd eu nu voi mai fi
singurul umbra va mai urla
ogălată de ziduri.

Amnezii înflorînd din tăcere

Încă o zi ucisă.
În tăcere ce de așteptări
mă-nțore sfîrșit
între blînzii pereți.

În rest toate-aceleași
dimineața ne sculam liniștiți
ca și cum nu fusese nimic
ca și cum moartea n-ar fi venit
peste noaptea să ne fulgere somnul.

Bitum fierbinte

Părea că nimic nici măcar o floare
nu va căpîtule.
Dar, iubita mea de atunci
trupul tău orînd l-am uitat.

Zilele au trecut și miînile
mi le tragem de pe cărțile
poetilor dispăruți
ca de pe lola unor inecați.

În încăperea tăcută
singur cu desînl în față:
Cele mai tăioase cuțite
le vom arîli prin aer
și le vom arzi vibrînd
ca într-un lemn în carnea lui.

Sărut exclusiv

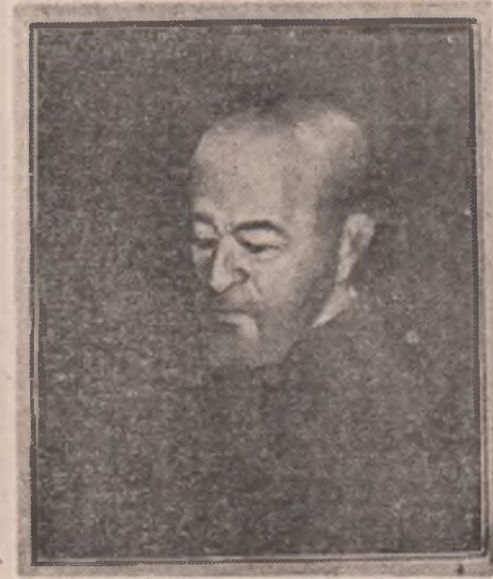
Și astfel
Numai tu poți vorbi despre suferință,
Numai tu poți vorbi despre sărăcie.

Ce îți-a rămas?
Singur doar vîntul
soltă citeva frunze
miînile să-ți sînute și fața.
Numai ție,
cînd printre ziduri lunecînd disperat.
Pe pierdutul tău drum.
În pustia ta noaptea.

Dialogul surzilor

Dacă nici tu, cel ce pretinzi
că ești surd ca și mine
nu mă-ntelegi
mai rămîie să tac:
dar tăcerea de aur e asta!

Nu s-a ridicat ceata
decîi e clar: este vremea
să mă tratezi mai departe la fel
cu mai multă atenție
să te-mbeți de rigoare
pînă ce nu va rămîie din mine nimic
în timp ce tu taci ca și mine.
Dar tăcerea de aur e asta?

le vădese o astfel de rigoare) prilejuiesc privitorului o făcîlă punită de receptare. Poate tocmai de aceea, însă, pictura lui Dărăngu amenință să rămîie doar „frumoasă”, epitet cam echivoc și greu de năuțat.

Corneliu Antim

Oameni de treabă

Urmare din pag. a 7-a

nenorocire: „Pe unde dracu umbli?” La vorba asta sefu se cam posomoră și-i trimite la muncă.
„Pe unde dracu umbli, asta l-a preocupat pe toți în acele două zile, și cum a venit Vioarel, Oaie l-a și luat în primire.”

Fărîma de eternitate

brîncuși. Să ne așezăm lîngă acest univers de liniște; Marele Mester a surprins Făcerea într-un moment de restrîcție ori calm: — un Tăcut prea robust ca să nu frizeze o expresie... un Calm prea rotund ca să mai aibă ceva de făcut.

Marel Mester a pîndit Universul; l-a smuls aceea clipă, a cutelui-o în Piață și-n El... Îi încercăm limita: nu se poate. O parte e prea omenescă, o parte prea se pierde în cer.

Mircea Șoncuteanu

Prolegomene la „O, mamă...”

Urmare din pag. a 7-a

Si-o duce de mamă? / Si-te-or lăcrîma / De nu te-o uscă (remarcăm că iubita nu participă la ritual, bradul fiind „lăcrîmat” de cel ai casei).

Opoziția salcim-tei (toamnă-primăvară) o cere în mod necesar pe a doua: în locu „tristelor ziduri” care sugerează zbatere, înțere între două lumi, sălbățicie (constrînt-să, formal, prin „cripta neagră” să însemne alteceva — o ordine aparentă) — se neagă cîmtrul inșuși cu dogmele lui strictede, în favoarea naturii.

În încăperea tăcută
singur cu desînl în față:
Cele mai tăioase cuțite
le vom arîli prin aer
și le vom arzi vibrînd
ca într-un lemn în carnea lui.

o curgere ce patronază somnul venic pe celălalt tărîm și zbaterea vesnică în lumea noastră. De aici marea teamă de moarte la poet: sinucigași nu pot trece „sorbul pămîntului”;

„O, mamă...” este, cum spunea Perseciuc, „un coloiu al umbrelor” și avem toate motivele să credem că acesta sînt — dacă este vorba de mai multe — mama poetului și iubita din tinerete. Ne întrebăm, totuși, de ce forma de viitor? „Cînd voi muri, iubito, la creștet să nu-mi pînîzi!”? Are poetul în vedere a venire a sufletului primel sale iubite pe patul lui de moarte? Vocativul din acest vers este singura urmă din poem care atrage atenția asupra unei a terța persoane. Aceeasi acțiune o poate îndeplini umbra mamei venind în cazul morții la creștetul fiului, să-l mîngîie.

Putem interpreta cele două dorințe ale poetului — sădăria teiului și înmormîntarea la margine de rîu (dorințe care se completează, teiul fiind un substitut al bradului din „ripa lumii”) ca dorințe ale mamei inșuși spuse în timpul vietii și reiterate, ca într-o îngînare, de către fiu. Penultimul vers al elegiei era, în variantă, „De-a pururea aproape vei fi de pieptul meu” — astfel că impulsul poetului a fost de a încheia în numele său personal. Schimbît, acest vers a devenit „De-a pururea aproape vei fi de sinul meu” și nu sugerează chiar vobece o legătură între această expresie și epitetul din primul vers: „dulce mamă”, fiul se coboară al inșuși la o vîrstă a mîngîierilor materne, a unor legături necesare, indisolubile — prin lapte — cu mama. Singur vocativul din versul 7 — „iubito” — dacă ar fi transformat în „iubite” (la masculin) ar reieși clar că mama își transmite fiului testamentul, că l-a chemat la mormînt pentru a l-i reamîinti și că el și-l adjudecă. Am avea un stil de etopee (vorbire în numele altei persoane, așa cum ar vorbi ea) — cum avem în „Floare albastră”, de exemplu: „Atenț cu termenul „sîn” pe care l-a restituțit penultimului vers, poetul a lăsat acest vocativ — poate chiar din dorința de a uni, într-o singură formă, amintirea mamei și a iubitei dispărate.

„Cine știe, poate o să lipsească și altă dată”, fu de acord seful cu ceilalți. Dar l-a pontat în acele două zile „în fond, o conștințămintală” și-ar fi zis maestrul, evitînd să-l privească în ochi.

„Cum Vioarel își vedea numai de treaba lui, seful l-a zis într-o zi maestrului să-l lase în pace, să nu-l mai trîmită după scule la magazie. E un copil și el, să nu-l mai slugărească toți. Și de atunci se duce Oaie, bătos, cu țigara între buze, puflînd. Cînd trece pe lîngă Vioarel zădărește Tudor Scripcaru ca de fapt e normal că fiecare să facă ce știe, după ce calificarea lui, că alesul sculelor e o treabă serioasă, odată alese bine se cîștigă timp mult, și că era vremea să se pună capăt plîmbîrilor fără rost, că mai stie ce o plîmbăreț din țigara care a plecat după o cheie și s-a întors cu o mașină de scris și un cutit.”

„Odă, Tudor, care asambala piesele spălate de Vioarel, vine la masă cu urme de vaselină la încheietura degetelor. Rupe niște miez de piine și te sterge mîgîloș, centimetru cu centimetru. Ceilalți mesecau de zor: și una-două își aruncău ochii la mîinile Scripcaru. „Bine, miș, zice Oaie, dacă tot faci asta, puteai să te duci mai încolo, ce dumnezeu!” Ceilalți au chiecut un pic, dar fiindcă sefurl rămăsese cu ochii în conserva de pește, și-au văzut de mîncare în tăcere.

A doua zi maestrul îl cheamă pe Vioarel în biroul său. „Uite, îl spune închinînd ușa, dacă nu te fii de treabă, scap repede de tine. Ieri ai întîrziat cinci minute, alăltării șapte, și tot așa de la un timp încoace. Seful e foarte nemulțumit de tine. Zice că te-ai mearș la seful să-l întîrzie. El sînt de acord să-l primească, zăreacă că și seful a vorbit cu ingineru. Acolo o să învețe meserie”. Și în aceeași zi, cînd se întorcea de la W.C., Vioarel fu chemat cu degetul de către Oaie, la masa sefului. Bătrînul fumă. Alături, Scripcaru îl arăta un pințor. „Priveste și mîla cum le spală. Numai vaselină veche pe ele, din aiă cu span mărunț, care toacă dîntii și gîrează reductorul”. „Pe unde umbli, mă?” îl luă și Oaie. „Nici acum nu știu că pințorul trebuie curățat com-plet de vaselină veche? „Eu — în-torșare spre ceilalți, ridicîndu-mi neputincios — „î-am spus de nu știu cîte ori, însă...”. Seful se ridică încet de pe scaun, aruncă bucată de creion pe hirtia cu socoleli și își aprinse o țigară.

„Vioarel, începe-molez în băte sîntem răi, dar meseria se învătă greu, de jos în sus. Am vorbit cu băteții de la întretineru... La ei o să înveți multe. O să ai timp. Ei nu lucrează în acord, așa că o să poți urma și liceul. Cî tu ai planuri mari, iar noi nu vrem să-ți stăm în cale... „Nu vreau să plec”. le răspunde Vioarel hotărît. Scripcaru clătina capul înțînd. „Ați văzut?”, parcă voia să spună. „Ei, rise seful, cu plecare, mai vedem noi. E de acord și maestrul, așa că pînă la seful scetiei nu e drumul prea lung... Dar eu zic: să te gîndești la tine, la viitorul tău. Acolo...” „Nu vreau să plec”, repetă Vioarel la fel de hotărît, și ochii săi, care lucerăseră tot timpul de la unu la altul, căpătău un luciú apos. „Bine, bine, nu vrei, e clar, doar n-o să te dăm noi afară din echipă”, se așeză seful enervat la birou.

Pește două zile Vioarel predă inventarul. Fusese defășat în interes de serviciu la secție „întretinerii”. Se zvonișe că însuși bătrînul a mers la seful scetiei și l-a spus că mai bine ar fi pentru spiritul echipei ca bălătul asta „bun de fapt, dar cam așa”, să lucreze în altă parte. Inginerul îl răspundese că nu se poate dispensa de nici un muncitor, dimpotrivă, el vrea să mai angajeze, și că ar face bine dacă ar mai fura un om de la întretineru, nu invers. Atunci bătrînul ar fi spus că dacă zice așa, înseamnă că așa este, că el e om bătrîn de-acum și nu mai cunoaște meserul scetiei, ba că n-ar face rău să se gîndească la pensie... Aici inginerul a sărit de la birou, l-a bătat pe umăr și l-a spus „ce dracu, nea Gheorghită, le poi pe toate la suflet... Si la urma urmei, cu o pușlama în plus sau în minus, tot acolo, ajunsem. Și așa tinerii ăștia sînt cam zvăpășiți, băteții bunți și muncitorii, dar cam zvăpășiți, întîrzie noaptea cu vreo garză, a doua zi vin la zece la muncă și spun că l-a durut burta... Iar noi avem nevoie de oameni de treabă, nu de...”

Se zice că la întretineru Vioarel a ajuns bine. E om de bază, are che a atelierului și da cu mătura mai ceva ca o femeie.

Atelier literar postă redacției

I. B. NINELE : Bune auzicii, printre aglomerări metafizice tuburi și violente oscuri epatative. Sint pagini (mai ales, „Poemul din sare”, „Pentru sublim”, „Poemul digestiei”, „Somnul invalidului” care anunță probabil o adevărată carieră lirică.

RADU FLORESCU : Sint unele indicii favorabile, dar e încă multă risipă de vorbe în voia întâmplării. Ne vom lămurii mai bine la viitoarea noștră (E bine să menționăm, însă, cînd e cazul, că le-am trimis - simultan! - și altor redacții, spre a se evita posibile incurtări).

TATIANA COROLEA : Ne pare rău, dar n-avem cum să vă ajutăm. Nu se poate realiza nimic în acest domeniu, fără talent. Trebuie să încercați altceva, să căutați o îndreptare, o ocazie, pentru care simțiți mai bine înzestrată, care vă poate aduce rezultatele și satisfacțiile pe care le așteptați și, desigur, le meritați.

FLORENTIN GHEORGHIU : Bune semne de perspectivă, aproape în fiecare pagină (inclusiv cea cu dedicație, care, totuși, nu e și cea mai bună). E cazul să lăsați în scris ceea ce vă treacă prin minte, dincolo de conjunctură și imediat.

L. HAREC : E vizibil, desigur, echilibrul concelnic, dar echilibrul lucrării (prea lungă, totuși, față de ponderea conținutului) mai lasă de dorit. Discuția cu reprezentantul străin, „teoriile” debitate (bănuim că simplită, ieftină) sună rău, fatis, conventional (și contrastă realment intelectuală, înțeleasă, rafinament, competența profesională, etc. ale

eroului, așa cum reiese din restul povestirii), iar consecințele incidentului sînt rezolvate și ele schematic, în „alb-negru”, cu un personaj emfatic negativ, „tip 52”, etc. (Poate că cele două momente nereusite nici nu trebuiau aduse în prim plan, interesul, ponderea și ramind cumva subsidiare, de fundal?). Mai sint și alte elemente de dezechilibru, mai mărunte, pe care o reluare atentă a textului vi le va releva foarte bine, insistență și parada mitologiei, bunăoară).

L. CAZBAN : Un mare strigăt de durere (citeodată, gemă), se ridică din paginile dv. (ultimele două picturi), un mesaj omnesec impresionant, efect al unor traume profunde. Vițiuni de cosmar, un flux verbal coștos, turbure, virulent, adesea delirant, poartă ecoul unor grele suferințe, esecuri deziluzii. Din păcate, lucrurile sint încă într-o fază incipientă, brută (din punct de vedere literar), filtrul artistic, decantația, suverana supraviețuire de gânduri și imagini (alături, interesante, generoase, susceptibile de poezie) unor criterii și rigori ale creației artistice, toate acestea lasă încă de dorit. Ne rămîne să sperăm că veți găsi tărîș și mijloacele de a pătrunde mai adînc în laboratoarele intime ale poeziei și că veți reuși să transformați acest strigăt nediferențiat într-un mesaj liric autentic, convingător. Țineți-ne la curent.

I. DIACONU : Portretul bunicii e relativ înrîșit, dar fără alte calități (mai degrabă, niște colorăresc, conventional). Considerațiile finale („teoria omletelor”, etc.) rămîn în bună parte enigmatice, inteligibile.

I. TĂTAR : Teme interesante,

dar realizări modeste, riscante, Multumiri.

EMIL : Cîteva pasini mai înfrîpate: „Mistru”, „Poate”, „Anturazoimic”.

AL. J. : Nu sint la nivelul performanțelor relatate în scrisoare. Ceva, în „Lampă”.

R. E. STAN : E parcă, ceva mai bine, dar încă nu la nivelul așteptărilor.

FULG DE NEA : Frecste, ne puteți trimite din cînd în cînd pasini din lucrările dv.

VALENTIN IACOB : Pare să fie ceva, dar încă nu e îamurrit, concluziv. Reveniti.

Manuscrise noi: „Creație”, „Call it love”, „Rotund”, „Mi-e teamă”, „Testamente”, „Paula”, etc.; „Aurul sintem noi”, „Cognit”, „Lama”, etc.; „Tăcutul meu”, „Am 52 de ani”, „4 aprilie 1982”, etc.; „Incoștientă”, „Falsă existență”, „Falsă metamorfoză”, etc.; „Dacă cerul”, „Pacea eternă”, „De urci în vînt”, etc.

Gheorghe Silca, Decebal Alexandru Șul, D. Labanț, Marin Ungureanu, T. Serban (ceva, în „Gol”, „Melancolie”): Nume nou!

Doina R. Roman, Stefan Ureche, M. Laz., G. I. Berca, Danul Teodor, I. S. Ursulescu, Nicolae Stelian, Stefan Szalav, Elena Buhociu, F. M. Laurentiu Budă, David Valeriu, Emilian Cristea, Ionela P. Toma Ovidiu, Oana Emiliana: Încercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Zina pre-a-proapeului

Un pachet esuat printre blocuri și mi de băștinăși veniți să fure oglinda și haine, sticle colorate ori mici obiecte ascuțite.

Pe plajele istoriei e esuat un pachet, pădurea cu cănt sub valuri și străzi de mahala sau ocupat cimpia.

Orici de bine te-ai ascunde miosul crotivelor răsturnate și zgomotul unei intimități străine nu te părăsește. Te binecuvîntează.

Spre sud
Cînd umbra nu mai trăiește în prelungirea stîni de contemplație e semn că ea o devenit un bun al acestui corp predispus la moarte căci umbra o vezi doar de stai

cu spatele la soare.
Așa cum în fiiece despărțire cel ce îubește își vede deodată umbra supusă torturilor devenirii.

Zei timeri, galăgoși
Vreau să am un sunet specific numărului de înmătraculare
Vreau să fac concesii certe
Vreau, dacă pot spune așa, să pot spune așa:

„Bocanci ca toată lumea, blugi, barbă, tichete general valabile
Vreau casă, mașină și o femeie adecvată
Un destin eficient!”
„Am văzut! Am văzut! Am văzut!”
Sufletul nu se poate număra.

Versuri de Ioni Pleșa

Secolul Iacob

Două detașamente de cerceși s-au pierdut în țeava unui ecou. Au murit de zgomot trei fluturi. O bombă a căzut în lac, cineva a pierdut un imperiu.

Nimeni nu știe cît mai e și pină mine căci toate drumurile se întorc iar munții cresc înlîndu-se de lînd.

Este evident nevoie de un ocol al planetelor în aceleși pietre murdare în care se vind peeni iar țiganii se uită la soare.

Peisaj de Benone Șuvăița

POEZIE CONTEMPORANĂ DIN SIRIA

NIZAR QABBANI

Femeie de fum

Cum te-ai gândit să trec să mă vezi
După ce anii stînu-ne-au dragostea?
O, strînge-ți părul tîu lung, căci sperie
Noaptea nestăvilittului nebun.

Nu-mi bate la ușa, rîmii în viața mea
Imposibil necuprîns de gîndiri.
Ești mai frumoasă cînd nu te țevști, mai sfoșoasă

Însomnia dorește să vadă cum treci,
Nu creau vîntul tău... fili cîngăloare
De fum... sîmplită-tîmîrre.
Să trăiești pe fruntea mea ca visarea,
Să fii o legendă care nu este.

Lasă-mă să te cîldesc... pîrîl tîu... pleptul tîu...
De n-ai fi eu ai fi slabă ca huma.
Lasă-mă să dau culoare ochilor tăi,
Căci ochii tăi vor colora inspirația mele.

Și nu veni la-tîmîrre, lasă-mă
În rădăcina ce o plînge drumul știt.
Aprinde-mă dacă vezi, căci eu
Nu pot să-ndur frumusețea prea gîngășă.

Eu sînt cît cerșii că șoptele-n single men,
Iar dacă tu ești aveau eu nu mai sint.

Din „Cartea Iubirii”

Iubirea, o, iubito,
E un poem scris feris pe fața lunii
Iubirea-i zăgrăvită pe toate trunzele copacilor
Iubirea-i înrîșată pe
Fenele păsărilor, pe boabele ploii.

Cînd am cănt bolnav de iubire
M-am schimbat...
S-a schimbat împărăția firii
Bezna a-necup să doarmă în mantia mea
Și soarele să răsară de la apus...

Iubirea pentru tine, iubite mea cu ochi adînci,
E-avînt nemişurat
E pietate-nfiorată
Închinare

Iubirea pentru tine e ca moartea și ea
nașterea
Prea grea spre a veni de două ori.
În românește de
Ilie Bădicuț

Totul despre rugby

devenit o realitate convingătoare efortul Echipii Inter-Turism, sub conducerea proab și generoasă a directorului său Constantin Ștefan, întru popularizarea disciplinelor sportive de vîrf și a sportivilor noștri frunziși, asambliatî într-un veritabil palmares național.

În acest sens, seria „Mica Enciclopedie” lansată pe ramuri de sport a primit aportul entuziast al unor reputați gazetari specialiști, precum: Radu Voia - Tennis; Victor Bănculescu - Box; Em. Fântîneanu - Voile; Valentin Albulescu - Baschet, suita rămîind deschișă unor noi apariții în pregătire, ca: Mihai Ionescu și Mircea Tudoran - Fotbal; M. Biră - Schi și încă altele, la fel de așteptate.

Harmicul și animatorul redactor Jura Derevenco ne-a prezentat cu multă amabilitate un copios plan de perspectivă, fapt pentru care se cuvine să-l mulțumim în numele numeroșilor noștri cititori.

Dar marea noastră bucurie, a celor care îmbrășăăm, cu predilecție, sportul bărbătesc cu balonul oval, este faptul că menționata ediție nu neglijează acest glorioz teren al sportului românesc. După apariția, în 1981, a cărții evocatoare „Cel elnciepreze din Carpați”, datorită reputatului gazetar Dimitrie Callimachi și mai tîrziu Geo Raetchi, iată că, la începutul acestui an, serialul „Mica Enciclopedie” a prestigioasei edituri aduce în atenția publicului nostru o lucrare amplă și temeinic documentată despre Rugby, sub semnătura maestrului emerit al sportului Dumitru Manolăescu, prima apariție enciclopedică românească de acest fel, salută călduros în prefața ei de către președintele de onoare al F.R. Rugby - Em. Dragănescu.

În cuvîntul de „Intîmînirea cititorilor”, autorul lucrării îl citează îndreptățit pe scriitorul Jean Giraudoux, fost aripă de treișferturi în tunie, „Cine a cunoscut acest joc minunat la tinerețe se simte înapoi atrat pentru todeauna într-o lume aparte”.

Cître această „lume aparte” este și îndemnul

acestei cărți. Apărută în condiții grafice excelente, cu un preț moderat, dar într-un tiraj totuși insuficient (20 000 exemplare) cartea constituie un merit cadou făcut celor ce îndrăgesc rugbyul.

Despre rugbyul românesc și o succintă istorie a sa sîntăm într-un capitol semnat de prof. Camil Mortun în acea înabordabilă lecțiilor noastre „L’histoire du Rugby” (1973), ediția sub îngrijirea cunoscutului ziarist francez Henri Garcia. Iată acum această carte în sîrșit, „a noastră”, cuprinzînd aproape 400 de pagini esențiale pentru istoria rugbyului mondial și a celui românesc, cu o parte explicativă asupra principalelor reguli ale jocului, cu aspecte din pregătirea multilaterală a rugbyștilor și antrenamentului tehnic-tactic (individual și colectiv), rugbyul pentru copii, la care se adaugă un breviar de nume, termeni tehnici și expresii uzuale, precum și un tabel complet al palmaresului internațional românesc și al turneului celor 5 națiuni, la zi, lucrarea mai fiind îmbogățită cu numeroase schițe tehnice explicative și cu 40 pagini planșe alb-negru și color.

Meritul lui Dumitru Manolăescu, străduitorul nostru prieten, nu este numai acela al unui destoinic cercetător și cumular infomațional sau frigid computer statistic, ci vedem, în afara efortului său centralizator de date, pana înflăcărata a unui autentic și original scriitor, dezvoltînd desălit, nouă, încă de la celelalte două apariții: „Elogiul eternei performanțe” (1975) și „Exerciții de gîndire rugbyistică” (1980).

În acest sens mărturiile sale intime mi-au împărțășit cu spașenie regretul său major de a nu fi putut proceda exhaustiv la citirea tuturor numerelor anonimilor care au ales și au trăit în această „lume aparte” dar îl asigurăm, cu reverență gravă, să această „mică enciclopedie” rugbyistă este o platră de hotăr și poartă în miezul ei grandioarea unei mărețe enciclopedii viitoare, la care, începînd de acum, avem dreptul și datoria să aspirăm. Așa să fie!

Tudor George

În orașul București

Urmare din pag. 1-2-a

și jucătorul Corvinului, plus jucătorul tuturor echipelor din campionat. În meciul de la Rm. Vlcea, pierdut cu 2-0 de Corvinul, a jucat sub orice critică, Suoărat că tînarul fundas advers nu lăsa să drizeze și să înscrie, l-a lovit și îmbrînecî pînă a ajuns ca publicul să-i ofere o portie barosană de mere din producția anului trecut, din păcate nitel cam putreșe. La sfîrsit, Florin Cieran l-a scos pe o poartă laterală. Prietenul la nevoie se cunoaște. Marii, la Brașov, și-a zis că merită să fie o seară și actor, s-a întîlnit cu stufului, le-a povestit impresiile lui despre turneul în America Latină, avîntî grijă să-l pomenească în blesteme abritul din meciul cu Peru (fii atît în chestia cu arbitru că se va repeta), studenții l-au condus scandinav: Lucescu, Lucescu, Lucescu, iar a doua zi, mergînd, a pierdut meciul cu Dinamo. A fost o merită frumoasă, se spune, și n-ai nîc-un motiv să n-o crei, dar care s-a încheiat într-un chit de-a dreptul alarmant pentru figura morală a antrenorului Lucescu. Sore f nalmi partidei, Corvinul a egalat, dar arbitru Radu Petrescu, la semnalezarea tușierului Măreanu, a anulat go-

lul: mingea, la cortherul executat de Lucescu, a depășit în aer spațiul terenului de joc. Cei de la Corvinul au protestat vehement, au îmbrînecit, au busit, degeaba. La sfîrșitul partidei, în drum spre vestiar, Lucescu l-a insultat grosolan pe arbitru (sint jgăsur care susțin că l-a și scuțut și jgăsur), iar cînd să întie în vestiar l-a frîntît ușa în față dărîmîndu-i la pămînt. Te-rieva în minte, la federatie l-a încheiat biruitorul Americii Latine, fiindcă tinea lui e și ce crede, de o lună încoace, Simon Bolivar.

Milionar și nervos, Pîerde și scuioă arbitru, Joacă prost și vrea cununi de laur. Dacă milionarul e nervos, trebuie să-l tratăm în consecință. În cazul că arbitru Radu Petrescu, înfricosat de puterea pe care o deține Lucescu, nu-l cheamă în judecata comisiei de disciplină, observații federale și martorii oculari la această întîmplare sint datori să-și spună cuvîntul. Și asta pînă nu se fac ca platra merele din producția noastră.

În încheiere, nu m-aa mira să afu azi în Soortul că, după amiază, în orașul București de pe malul Călmătuiului se dispută derby-ul campionatului.

De cînd vă spun eu că Sportul e un ziar, de tot hazul!

REVISTA STRĂINĂ

UNA DINTRE cele mai interesante produțiuni cinematografice din ultima vreme este considerată a fi „scranțarea „Le Pêlé” realizată de Chiugano Montado, acînd pe Ken Marshall în rolul titular. Pelicula se bazează pe „Cartea minunilor lui Plin”, scrisă, precum se știe, de Rucheliodo de Pîsa, în anul cînd Marco Polo se ața în înclausoarea și relatează istoria călătoriei sale în Extremul Orient. Au fost depuse mari eforturi financiare pentru reconstrucția costumelor și pronomobilii de epocă (bugetul este estimat la peste 25 de milioane de dolari). Iar echipa de realizare cuprinde actori, scenarști și operatori italieni, americani, chinezi și japonezi.

ESTE INTERESANT revindmentul prozel tinere din China în ultimii ani. Între numele pe care revizite literare le-au pus în circulație remarcăm pe acela al lui Xue Haidang. Autor pînă acum a peste 7 nvele mult discutate în critica literară din Shanghai, s-a născut în anul 1907 și a o viață agită, practicînd mai multe profesii și întîrind tiru la Școala normală superioară din orașul său de băștină. Aflat în ultimul an de studiu e la compus, de asemenea un scenariu intitulat: „Omul cu sentimente profunde” și o piesă aceluiași titlu. A fost considerabil aria chîm modernă a întelei foarte deverse semnificativei operei lui Braque și a fost, mai ales datorită generației tinere pe atunci, asociată grupului celor 8 (Orma, Fondată în 1907), mai mult tiru grupului artiștilor plasticieni (fondat în 1911), constîndea de această realitate, explica Jiri Kotalik, directorul Galeriei Naționale din Praga și membru al Academiei de Belle-Letere din Praga. Lucrările lui Braque erau reproduse pe copertile revistelor pragheze de artă. Înaintea primului război mondial plauze pentru unele expoziții și articole se publicau în revistele noastre, acole unde creația națională se confrunta cu cea mondială contemporană.

PESTE 200 DE VOLUME consacrate literaturii chineze contemporane, editate de 20 de institute și universități care se ocupă cu studiul artel contemporane, vor fi publicate în urmînd într-o mare serie de va reuni textele ale unor scriitori foarte cunoscuți din zilele noastre, între care Guo Moru, Mao Dun, Ba Jin, Ye Shengtan, Ding Ling. Interesante sînt titlurile propuse pentru unele dintre lucrări: „Monografia stilurilor”, „Mășcări și dezbatere în literatură și artă”, „Treizeci de ani de literatură chineză contemporană”, „Indexul lucrărilor și articolelor scriitorilor contemporani”. De asemenea, vor fi publicate opere alese ale unor autori ce Guo Moru, Ba Jin, Zhao Shuli, Mao Dun și Ding Ling.

UN INTERESANT articol consacrat influenței lui Georges Braque asupra picturii cheie semnază Adela Kráenová. Este vorba de o trecere în revistă a doctrinei cubiste care a avut în cărțile unor mari pictori cehi și a opiniilor lor privitoare la opera marelui pictor francez. Autorea afirmă: „Ecoul operii lui Georges Braque în Cehoslavia este foarte considerabil. Așa că moderna a întelei foarte deverse semnificativei operei lui Braque și a fost, mai ales datorită generației tinere pe atunci, asociată grupului celor 8 (Orma, Fondată în 1907), mai mult tiru grupului artiștilor plasticieni (fondat în 1911), constîndea de această realitate, explica Jiri Kotalik, directorul Galeriei Naționale din Praga și membru al Academiei de Belle-Letere din Praga. Lucrările lui Braque erau reproduse pe copertile revistelor pragheze de artă. Înaintea primului război mondial plauze pentru unele expoziții și articole se publicau în revistele noastre, acole unde creația națională se confrunta cu cea mondială contemporană.

O MARE COLECȚIE de crievieria indiană veche prezintă de etnologie, lingvistică și geografică. Sint reunite peste 20 000 de obiecte ale colecției sale, iar într-o mare expoziție pe care o prețin în aceste zile, la Viena, sint expuse aproximativ 4000 de obiecte ale colecției sale. Ele datează din perioada anterioară cuceririi spațiului, pe parcursul a peste 10 secole, și constituie o colecție unică care prezintă în fața noastră o vîștî indolenilor de pe continentul latino-american. Această expoziție itinerantă a putut fi văzută mai înainte în Spania, Ungaria, Portugalia și Italia.

UN ARTICOL al lui Heinz Harold Lohlein, intitulat: „Un trust cultural” se ocupă de marea orchestră filarmonică din Berlin, instituție cu tradiție prestigioasă, una dintre cele mai cunoscute de pe continent. La cei 100 de ani de la înființare, celebrînd marii săi dirijori, o mențiune specială face autorul articolului pentru contribuția noastră Sergiu Celibidache, „trebat după capitularea Germaniei, un om nou, Sergiu Celibidache, a fost cel care a prelat direcția orchestrei. El a cîntat din nou noastă”, „A devenit în acest fel, în mod rapid, fînt de public, dar un muzicien F-u considerat carecum obositor”.

PROFESORUL Xiang Yuan din orașul Nan-chang, provincia Jiangxi este celebru pentru un tip de artă tradițională chineză, care folosește rădăcini de bambus, trestie indiană, papură și stuf pentru a realiza una dintre cele mai curioase combinații și expresivitate. El folosește formele naturale pentru a crea oare reprezentînd de obicei păsări și animale în poziții expresive sau în compoziții plîne de efect. O dată cu revista China populară remarcă: „Valoarea unui asemenea obiect de artizanat constă în naturalitate, însă frumusețea lui se aștie nu precăzînd cîl talentului a autorului de a descoperi noi forme. Deși sint executate din materii prime extrem de simple și ușor de modelat, obiectele de artizanat realizate din rădăcini plîne de efect. O dată cu revista China populară remarcă: „Valoarea unui asemenea obiect de artizanat constă în naturalitate, însă frumusețea lui se aștie nu precăzînd cîl talentului a autorului de a descoperi noi forme. Deși sint executate din materii prime extrem de simple și ușor de modelat, obiectele de artizanat realizate din rădăcini plîne de efect. O dată cu revista China populară remarcă: „Valoarea unui asemenea obiect de artizanat constă în naturalitate, însă frumusețea lui se aștie nu precăzînd cîl talentului a autorului de a descoperi noi forme. Deși sint executate din materii prime extrem de simple și ușor de modelat, obiectele de artizanat realizate din rădăcini plîne de efect.”

REVISTA Georgia Review publică un studiu incitant sub titlu „Poezia ca formă a ubrit”. Sint trecute în revistă imagini din opere celebre ale istoriei literaturii universale, care propun o analogie între acțiunea poetului și cea a îndrăgostitului, tîmînd să cucerească și să se contopească cu obiectul adorației sale. Este interesant de observat că apropierea nu sint deosebit forțate, iar marii artiști au cuțivat cu predilecție imaginile erotice pentru a circumscrie esența acțiunii de creație literară. De asemenea, în Georgia Review se remarcă un studiu recent al lui Ihab Hassan, consacrat neltor metode din critica literară actuală, depășînd exagerările structuraliste și semiotice.

Mircea Florin Șandru

Urmare din pag. 10-a

ajută să crească un cîmp cu iarbă. / Lasă să fie viu ceea ce e viu, mort ceea ce e mort / Tăcerea cea mai de preț și singurătatea / Așa poți afla, pînă la ultima lui consecință, adevărul: / Acest animal are stomacul tare. / Acest animal urias o să ne digere pe toți; / Intelepciunea cea mai de preț e tăcerea.”

Poetul este la ora cînd descoperă cu destulă amărăciune că „nu e totul ceea ce pare”, că un poem poate fi „singura mea certitudine”, că singurătatea, tristețea, frica sau teroarea sint stări la fel de plauzibile ca sentimentele bune. Secolul în care trăiește este un „secol al turnementelor”, un „secol cenușiu”, viață însăși și apăsare într-o lumină modificată, înșelătoare: „Viața e o ladă cu întîmplări, cu obiecte / Cu gunoarie strălucitoare, cu măști colorate.”

Peșterile sînt poezia orășului, devenită acum o poezie protestatară. Sintem departe de viziunea orășelor „blînde, puternice”, emanînd senzații de forță și siguranță. Aglomerările urbane sint mai nou pentru poet: „Orasele peste care se lasă frigul, / Orasele care fumează, ele însele singure, / Ele însele animale tăcute și singure.”

„La dispoziția dumneavoastră”

Urmare din pag. 12-a

care s-a înălțat și a muls zepelinelor, fără „autoritate”, fugind chipurile de realitate, în final trimite la o imagine de cu totul altă tîmblă: „Et me voici maintenant a votră dispoziție: / bon marche, confortable, / impatient de vous voir jouer aux des ma chemise orange”. „La dispoziție” în sensul că pot face orice cu el, că este gata de sacrificiu, dar nu în sensul ironic și provocator pe care expresia rușă din context o poate sugera. Interesant este apoi faptul că în versiunea franceză se impun parca mai mult versurile ce figurează tocmai „poezia” și poetul ca motive principale de meditație, ca imagini energice sau pline de melancolie: „Douce naïvete / de croire que la poesie fait le monde meilleur / Il en est de même comme si l'on jetait un morceau de sucre / dans la cage du tigre / et celui-ci se mettrait vite a lire Shakespeare. / (...) souvenirs-toi du jeu absurde aux echecs / dans lequel le fou deputait les villages / en s'criant avant tout les chevoux / et mille individus s'empressèrent de lui en faire des bouanges”. Sint poezii încante de sensuri, a căror „cheie” este mai greu de prins de către cititorul străin, ca și în cele cu aluzii culturale sau de strict decor geografic, dar a căror încărcătură emoțională tinde să le facă inteligibile pentru oricine.

CONFABULE

Un țaran trece strada (XVII)

mal duceți-vă și voi la plîmbare / le zise fata / la nici o săptămînă după ce veniseră / s-o vadă / cum stă / cum trăleşte / cum o duce cu bărbatul său / dacă cei mici cresc repede / sau dacă au de toale / și auzieră altele / chei / despre oamenii ăștia care viețuiesc unii peste alții ca viermii / chei / o fi el orașul oraș / dar tot mai bine e la țară / de aceea le venea greu să mai stea la copii ar fi pierat / dar nu se îndurau / și așa veneau o singură dată pe an / de departe / cu chitlăuș mare din pensia lor mică / și sîtăuie toată ziua în apartament / dimineața mai era cum era / copiii plecau / a bătrîna făcea mîncare / iar ai bătrîn umbra cu plasa prin piață / dar după

CUMPĂNĂ ZECE

- I. Ajunz artel ficțiunea ei!
- II. „Ce mai face brațul Borcel?” mă întreabă un coleg maijos. Îi răspund: „Cred că face bine, vara trecută am făcut „un Skanderbeg” cu el.
- III. De cite ori e coborînd își mulge oile, cu fîlpile bine înfite în pămînt, turul cerul cu coada ochiului și zice: aici se pregătește a mare cîmșină.
- IV. E greu să fii bun, dar ce simplu e!
- V. Un presocratic. Cine își da viața pentru proșii, după ce moare își pierde timpul căușind destiepi care să-l înteleagă.
- VI. Despre cinematografie. În fiecare seară, la ore recunoscibile, bătrîna stea din blocul vecin își plîmbă neferticiora ca pe un cîine de rasă.
- VII. Antonu și Cleopatra. E greu să iubești o femeie dacă nu-ți poți face cadou o provincie română. Și totuși...
- VIII. Boileau. Ars poetica. Nu plagiăți de două ori același text, ca se cunoaște!
- IX. Distih. „Te duci la porci? să nu uții bicul / mai fraged le va fi șorțic!”
- X. Distanță între eer și pămînt este aceea dintre două frunze ale aceluiași pom: una care pică și una care încă nu vrea.

George Alboiu

Iulian Neacșu

PRIMIM LA REDACȚIE

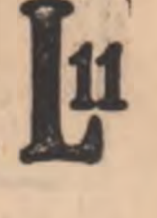
Sîlimate tovarășe Redactor-șef,

Subsemnatul, Valeriu Bărgău, membru al Uniunii Scriitorilor din R.S. România, vă rog să publicați în revista pe care o conduceți următoarele:

La legătură cu volumul meu de proză și reportaj: „Jurnal de uzină” apărut în anul 1981 la Editura „Cartea Românească”, anuș pe cîșitor săi personaje care apar în respectivelor volum sint imaginate de mine și orice asemănare cu persoane reale este înfîmptătoare.

Cu mulțumiri,
Valeriu Bărgău

Hunedoara, 19 mai 1982.

DOMENICO PORZIO: INTILNIRE CU BORGES LA ROMA

(Umore din noua trecut)

5. La conferința de presă a venit nespuse de multă lume. Bombieri asteptă așezat pe o canapea, alături de Carol Bo, președintele juriului care a acordat premiile Balzan...

6. Italo Calvino, care vine cu sotia sa : vorbesc în sala cea mare a Institutului. Intesată de lume, ceremonia e scurta. Borges este invitat să ia loc într-un fotoliu lateral față de masa lungă a juriului și a autorităților...

moarte ale dimineții astfel încât persoana care-l însoțește, și cu glas tare îi explică ce se petrece pe ecran, să nu deranjeze publicul...

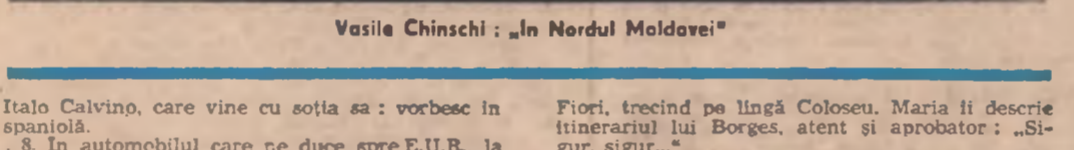
7. La masa la care trebuia să participe și Fellini a apărut Leonardo Sciascia însoțit de o redactoare de la „L'Espresso”...

8. În automobilul care ne duce spre E.U.R., la sediul Institutului Italo-Latinoamerican, între Borges și mine se descurcă o conversație asupra a ceea ce curiozitatea etimologică...

9. În sala cea mare a Institutului, interesată de lume, ceremonia e scurta. Borges este invitat să ia loc într-un fotoliu lateral față de masa lungă a juriului și a autorităților...

ta. să-l fac rost de dicționar de rime dantesti. 3. Simbătă, 7 martie: Borges și Maria pleacă spre Buenos Aires cu un avion de la ora trei...

4. După ce a pozat pentru portret, încep sărutările, îmbrățișările, multumirile. Valizele sînt deja încărcate în automobilul pus la dispoziție de Nicoletta Merzagora și Fundația Balzan...

Vasile Chinschi : „In Nordul Moldovei”

Flori, trecind pe lângă Coloseu. Maria îi descrie în detaliu viața lui Borges, atent și aprobator: „Sigur, sigur...”

10. Scrioarea de la Buenos Aires, datată în 14 aprilie, „Scurte prietene, multumesc nespuse pentru oportuna trimiteră a Dăntologiei comparative...”

11. După ce am trecut de gura lui Borges și am ajuns la casa lui, mă opresc puțin să mă gândesc la ce am văzut și să mă gândesc la ce am vădit...

DIN CULISELE CELUI DE-AL III-LEA REICH (VIII) „French-cancan” pe vulcan

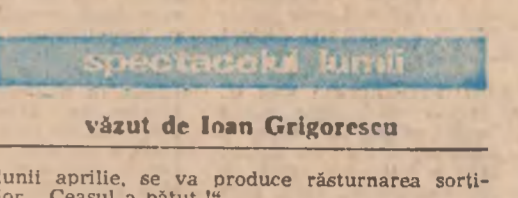
C inciprezeze metri sub pământ. Trei etaje subterane. Demnă, un colț din Tiergarten, cu copacii scheletici, carbonizați, și o parte din clădirea cancelariei Reichului sfîrtecată de explozii...

Schwern-Krosingck, fost ministru al finanțelor în ultimul guvern al celui de al III-lea Reich, membru al camarilei hitleriste...

12. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

13. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

14. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

lunii aprilie, se va produce răsturnarea sortilor... Ceasul a batut!

Dar Hitler vroia să intre în legendă. Să se volatilizaze, ca într-o înfăptuire la cer. Cadavrul lui să nu fie găsit sora a fi expus obrubiului public...

După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

15. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

16. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

SPORT În orașul București de pe malul Călmățuiului

P o ultima linie a primăverii, valuri de unde sonore stănesc furtună de patimi și logica se lasă călcată de tren...

17. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

18. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

spre a cunoaște pe ce riuri sint așezate nu orașele României, ci ale Europei, Australiei, Americii și, uneori, chiar ale Asiei. Păi, întorcându-se el de sub tropice cu două înfringeri și o victorie...

19. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

20. După cum relatează Trevor-Roper în cartea sa „The Last Days of Hitler”, a urmat o „nuntă funerară”...

REPERE „La dispoziția dumneavoastră” carte somptuoasă propune editura „Univers” cititorilor de limbă franceză, prin traducerea poeziei lui Mircea Dinescu...

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelată Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Bolș (secretar responsabil de redacție)

Redacția : București, Piața Șeintei nr. 1, tel. 17 32 89. Administratia : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95. Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAVIC „CASA ȘEINTEI”

Redacția : București, Piața Șeintei nr. 1, tel. 17 32 89. Administratia : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95. Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAVIC „CASA ȘEINTEI”